

Jeruzsálem. — A palesztinai ifjúság szociális ellátására, a megtartott jubileumi Hadassa konferencián egy Warburg alapot létesítettek, 25.000 dollárral. Az új intézmény vezetését Miss Henrietta Seldra bízzák. A delegátusok újabb 100.000 dollárt gyűjtöttek meg és küldték meg az államnak összeállítására, amelyből a jeruzsálemi orvosi centrumot építik ki. Ezenkívül 100.000 dollárt gyűjtöttek a Nemzeti Alapra. — A katonai hatóságok rendelkezése értelmében mostantól kezdve katonai jellegű építkezéseknél nem vesznek fel többé arab munkásokat. A megkezdett és csak néhány órán át dolgoztatták. — Nawel vezérőrnagy, katonai főparancsnok elmondta, hogy a Lyddai repülőtér körül magas falat építenek. Szükség esetén a fal mögött fog állomásozni a katonaság.

Stockholm. — Albert Bonnier könyvkiadóvállalat most ünnepelte fennállásának százéves jubileumát. Alapítója óta egy család tulajdona, melynek seniorja dr. Karl Ott Bonnier, aki nemrégiben töltötte be 80-ik életévét. A vállalat az öt és hat évezred óta álló alapítványt létesítette. Ez az alapítvány a legnagyobbat, amelyet Alfred Nobel óta a skandináv államokban tettek. Ebből egy milliót írta, újságírók és művészek részére létesítettek, akik a könyvkiadás terén működnek. További 500.000 svéd koronát egy — Albert Bonnier házassági és tanácsadói alap — ra és félmillió koronát a vállalat személyzete között osztottak szét.

Bagdad. — A francia idegenforgó Szíriában harci készenlétben áll és parancsot kapott, mely szerint minden pillanatra a határra küldhetik. Az olajvezeték ellen Transjordániában három újabb támadást kíséreltek meg.

Tel-Aviv. — A Lyddai repülőtér elleni merénnyel kapcsolatosan közlik még, hogy ez azért következett be, mert távol van a modern repülőalapról a nagyvárakoktól és alig van rendes út, amely odavezet. Az építésnél csak arab munkásokat foglalkoztattak és semmiféle őrség nem állott ott. A héber lapok szerint ha husz rendőr lett volna ott, nem kellett volna utólag arab házakat robbantani.

London. — Az ismert litvániai zsidó tudós, Sapacnyik, aki 30 év óta Londonban élt, elhunyt. Az elhalt tudós halála szellemi kiadványai, amelyeket a Talmudra vonatkozóan jelentett meg, chassidikus rabbi részéről éles kritikában részesítették.

Danzig. — A danzigi zsidók delegációja jelent meg az elhunyt halála a népszavazásról folytatott és informálta a zsidóellenes kilengésekről. A főbiztos kijelentette, hogy Danzig belsejébe nem áll módjára beavatkozni (2).

Bécs. — A bécsi sajtó méltatlanságokat közöl Kaposi Mórról, a hírneves zsidó dermatológusról, 100 éves születési fordulójára alkalmából. Kaposi Mór, akinek emléktáblája az egyetemi klinika előadóteremében van felállítva, szegény kaposvári zsidó szülők gyermeke volt. Korának legnagyobb dermatológusa volt.

Athén. — II. György görög király a bevonult katonákhoz, akik között számos zsidó katona is volt, beszédet intézett s többek között a következőket mondotta: Mindnyájan egy anyának, Hellasnak vagytok gyermekei. Tudjátok, hogy a hellének között nincsenek különbségek. Mindnyájatok kötelessége, hogy képességet és tehetséget szerint szolgálja a hazá érdekeit. A királyi szózat után a zsidó katonákat Athen főrabijára, Rabbi Barzilay eskette fel.

Varsó. — Samuel Dickstein varsói egyetemi tanár 65 éves születési évfordulójára nagy ünnepséget rendeztek tisztelői. A jubileumon megjelentek a lengyel tudományos élet kitűnőségei, barátai és tanítványai. Prof. Mosicki köztársasági elnök üdvözlő táviratot küldött a zsidó professzorának.

New-York. — A Hadassa konferencia az osztalton Palesztina mellett nyilatkozott meg és ragaszkodását fejezte ki a mandátumhoz. A Hadassa elnöke Mrs. Epstein asszonyt választották meg.

Varsó. — A lomzai kerületi bíróság most ítélkezett 18 vádlott felett, akik Czyszewben egy zsidóellenes kilengés alkalmával elbántották a zsidókat. Hatól tíz hónapig terjedő fegyházra ítélték a vádlottakat. A fővádlott Karszewszky nem kerülhetett a bíróság elé, mert közben meghalt. Lomza mellett egy autobus támadták meg Karszewszky vezetése alatt. A sofőrt ködöbös érte, elvesztette uralmát a gép felett és az autó felborult. Ez alkalommal az egyik lóda rússait az antiszemitá vezére, amely agyonlőtte.

Szanhai. — Az itteni zsidóság a háború következtében rendkívül súlyos helyzetbe került. A zsidó hitközség vezetői külfelnyit adtak ki a világ zsidóságához, amelyben segítséget kérnek az ottani zsidóság számára.

— Üzenet pályázóknak. Az Ardeal—Bánáti Országos Orth. Iroda tudvalevőleg néhai dr. Eisler Mátyás és néhai dr. Vértes Adolf nevére alapítványokat tett, melynek kamataiból hittudományi s tanügyi kérdésekre már évek óta pályázatot tűzött ki. Már eddig is több fiatal rabbi-jelölt és tanító munkája kapta meg a pályázatot. Az idei pályázatok eredményét az Országos Iroda elnöksége jövő havi ülésén fogja kihirdetni. Az Országos Iroda most azt közli velünk, hogy dacára annak, hogy a pályázati határidő már rég lejárt, még néhány pályamű most is beérkezett. Mivel a pályázat titkosságából kifolyólag a szerzők nevei ismeretlenek, az Országos Iroda ezután értesíti az érdekelteket, hogy a munkák most már elkétek az idei pályázattól, miért is célszerű azok kéziratát visszavenni. A kéziratok dr. Adorján Ármán, az Országos Iroda elnökénél vannak, (Oradea, Piaja Unirii No. 5), akinek kellő igazolás ellenében átvehetők.

— HALÁLOZÁS. A hatégi zsidóság részleges részlete mellett hunyt el október 31-én Grün Sámuel nagykereskedő, az E. Z. N. Sz. hatégi csoportjának alelnöke és a hitközség népszerű vezetője. Határidővel szerettel és önfeledlőzással állott minden nemes zsidó és ciönista megmozdulás élén. Grün Sámuel teremtette meg a hatégi chalucelepet és gondoskodott ellátásáról. Temetésén nagy számban jelenek meg tisztelői. Megható szavakkal beszúttatta az elhunytat Gaál Béla ZSNSZ helyesbortjának elnöke, majd dr. Schöcher L., Zuckerman S. és Lázár Tibor tartottak gyászbeszédet. Koporsóját a chalucok vállakon vitték a temetőbe. Emlékét családján kívül, egész Ardeal zsidósága kegyelettel fogja őrizni. (ML)

— **Evek óta az URODONAL** igazi jótémény minden reumás, zsúvényes, vese és hólyagbántalmakban szenvedő, bőrkülféses stb. beteg számára. Az „Urodonal” radikális javulást, vagy teljes gyógyulást eredményez. Ennek köszönhető az URODONAL azt a népszerűséget, amelynek mindenfelé örönd és szazerek halálját, akiket gyógyított.

— HALÁLOZÁS. Schreter Léb ismert és köztiszteltnek öröndő sighthet termény nagykereskedő halála, nagy részvételt keltett városzerte. Az elhunyt, aki 72 éves kort ért el, a legutolsó napokig teljes egészségnek öröndelt és tevékeny részt vett a gazdasági életben. Szigorúan hitű, jótékonykodó, becsületes kereskedő volt, akit széles körben ismertek. Általános részvét mellett helyezték örök nyugalomra. Halálát nagykiterjedésű családja gyászolja.

— **Tudósítók figyelmébe.** A bankélet, biztosítás, gyárpar és kereskedelem köréből beküldött eredeti, színes riportok, érdekes jogeseteket, továbbá minden szakmából komoly információkat a szokásos tiszteletdíjjal honorálunk. Pénzvilág — Journal Economic, Oradea, Str. Take Ionescu 34.

Orth. kóser vendéglő és bodega
teljes házi kóser, pontos kiszolgálás és olcsó árak
BERGER UT HÍSOARA. Str. D. Peter 2

Előfizetőink és olvasóink

figyelmébe!
Lapunk szerkesztése és kiadóhivatala helyiségét változtattott. Új címünk: **STRADA MIRON POMPILIU 8. Mindennemű leveleket, átutalásokat és küldeményeket fenti új címünkre kérünk írányítani.**

TIPOGRAFIA SO... ADEA.

SZIMBOLUMOK
A benemavatközösi bizottságok tárgyalásai során a hatalmak megégyeztek abban, hogy Olaszország hegemoniája Spanyolországban „szimbolikus” csupán. Ehhez mérten az olasz önkénteseket is csak „szimbolikus” hitoká vissza.
A japánok ugyancsak kijelentették, hogy a véd-telen kínai városok bombázása és a lakosság le-mészárlása tisztán „szimbolikus” jelleggel bír.
A dancigai nécek kijelentették, hogy a zsidóellenes pogromok, a 19 zsidó megsebesítése és nagy-gonuk elrablása tisztán „szimbolikus” jelenségek.
A legfelsőbb arab komité nyilatkozott, hogy a legutóbbi terroraktusok a zsidó kolóniák ellen és az ártatlan chalucok ellen elkövetett bombamerény-letek ép úgy, mint a nőkket, gyerekeket és agokkal felt autobuszokra való lövöldözések szintén csupán „szimbolikus”.
Stalin is kijelentette, hogy a legutóbbi moszkvai sortűzök és vérfürdők nem mások, mint „szimbolikus”.

JOGOS HARAG
A lengyel keresztényi lakosság rendkívül harag-szik a zsidó kereskedőkre, mert a fáltságos fillakozó sztrájk alkalmával zárták tartották üzleteiket. Ez-alatt ugyanis könyvtelnek voltak a keresztényi ke-reskedőknek drágábbban vásárolni.

MIERT SZABADÁLLAM DANZIG?
Tudja-e miért szabadállam Danzig?
Azért, mert az antiszemitá hitügönök ott szaba-don rabolhatnak.

INDOKOLT...
— Az én fiam már nem járhat a lengyel egye-temekre.
— Miért?
— Mert rendkívül gyenge lábai vannak...

JÓL VÉGZŐDÖTT ÁRVERÉS
Tegnap megjelent nálam az adóengreható, hogy árverést foganatosítson, de a végén minden a leg-jobbban végződött...
— Jól végződött az árverés?
— Igen, mert a boltifőnökben ott állottak az an-tiszemita diákoknak és nem engedték, hogy az adóengreható keresztény ember létere zsidó üzletbe belépjen...

HOGYAN LEHET EMELNI A KOLTSÉGVETEST?
Az állanházartás költségvetését ötmilliárdal akarta emelni a pénzügyminiszter. De nem talált megfelelő bevételeket, fedezetet az új adóemlékre. Egy hitorsosunk a következő életrevaló ötletet pen-dítette meg: — Vessen ki az állam minden antiszemitá nyomtatványra, újságra, folyóíratra, brosurára, sőt a szónoklatokra is egy minimális adóemet és a költségvetési többlet nemcsak, hogy fedezze lesz, de még túl is lesz halozza!

MINDJÁRT A FALHOZI
Stalin rendelkezést adott ki az összes orosz isko-láknak, hogyha a gyerekek rosszul viselkednek, a jó-nában ne a sarokba, hanem mindjárt állítsák őket a falhoz.

HA TROCKIJ TUDTA VOLNA...
Trockij mondta bizalmas körben: — Ha tudtam volna, hogy Oroszországban annyit trockista van, mint ahogy azt Stalin mondja, akkor nem enged-tem volna soha uralomra őt...

ZSIDÓ SZERENCSE...
Az egyik lengyel városkában zsidó gyógyszerel pontul végig. Keserűnyesen jegyzi meg az egyik hit-sorsos a másikat: — Nézd, mily szerencsése van ennek a halottnak, hogy még a régi temetőbe ke-rül. Ha két óval később halt volna meg, már nem jutna számára hely csak az új temetőben.

A PROBLE
Egy danzigi zsidó, aki súlyos fejsébet kapott a legutóbbi antiszemitá zaorágások során, így mor-fondíroz magában: — Az, hogy a fejemet bever-tek, nem annyira fájdalmas nekem, mint az, hogy nem tudom megállapítani, hogy vajjon egy német náci, vagy egy lengyel antiszemitá dögött-e fejbe?

AZ IMARÓL
A nagy lublini megkérdezte egyszer tanítvá-nyát, Jehudit: Mondd, kedvesem, miért nyeljed el imádkozás közben a szavaikat?
— Mert oly édesek nekem azok, rabbi.
— Azt hiszed talán, hogy nekem nem?
— A Te imád szavaid rabbi, tízes szikrák, azo-kul nem uelci le olyan könnyen az ember.

NÉPÜNK

Főszerkesztő: Wasserstrom Sándor ZSIDÓ HETILAP Felelős szerkesztő: Leitner Zoltán

Kormányválság

Egy hete a román közélet megbolygatott méh-kashoz hasonlít. A napilapok minden nap új szenzációkról számolnak be. Az el-múlt héten úgy volt, hogy a nemzeti pa-rasztpárt kap kormányalakításra megbízást. De nem feltétlenül kívánta meg ez, hanem attól tette függővé a legfelsőbb kö-zjogi tényező a megbízást, hogy sikerül-e Mi-halacheának Vaída Sándort bevonnai a kor-mányzásba. Aki csak egy kicsit is járatos a nagypolitikai labirintusába, az tudhatta azon-nal, hogy a tüzet és vizet nehezen lehet össz-szeengedni anélkül, hogy abból baj ne származzék. Olyan súlyos és nagy ellentétek vá-lasztják el a két pártot egymástól a legte-rjessebb kérdésekben, hogy egy ilyen kol-laboráció eleve kizártnak látszott. Alig hu-szonnégy óra múlva jelentette Mihalache, hogy áradózása hibával volt. S talán nem is Vaída volt az elrontója, hanem a nemzeti parasztpárt.

Bennünket zsidókat — bevallhatjuk — aggodalommal töltött el ez a teru. Vaída Sándor legutóbbi években vallott politikája, nyíltan kimondjuk, antiszemitá irányban ha-ladt. A „numerus valachikus” követelése, mint kormányzati program, csak zsidóellenes élle valósulhat meg. De azt se feledjük el egy pillanatra sem, hogy bár a nemzeti pa-rasztpárt demokratikus párt és vannak a ro-mán tömegek szempontjából igen különö-sülve és megalapításra váro értekei, zsidó szempontból nem az a hozsánadal üdvözül-hető pártprogram, amely holmi filozemita perspektivákat nyithatna meg a nyolcszáz-ezernyi romániai zsidóság számára.

E pillanatban ugylátszik, hogy egyelőre a liberálisok maradnak. Tátárescu olyan ki-tűnő politikusnak bizonyult, aki tudja, hogy miképen kell úgy vezetni az ügyeket, hogy az reá és pártjára kedvezően alakuljon. E-zenyos, hogy Tátárescu keresi a megegyezést a többi pártokkal is, akikől nem várhatja el nagy mentalitásbeli ellentét. Így tárgyal George Bratianuval, az „új liberálisok” ve-zérével, tárgyal Juniánnal és Vaidával is. Az uralkodó úgy adta a megbízást Tátá-rescunak, hogy szélesebb politikai alapon szervezze meg új kormányát. Tátárescu szá-mított erre régebből, amit az is bizonyít, hogy már hónapok óta tárgyal Bratianuval egy ilyen kollaboráció létrejöttén. De ha még ez sem volna elég, ezért tárgyal még Vaidával és Juniánnal. Dinu Bratianunak, a liberálistáit elnökének érdeke az, hogy a georgisták bekerüljenek az új kormányba, mert ezáltal elérné azt, hogy új megjelölé-sülly kaphat a Bratianu család a nagypolitiká-ban, amelyet egyéni szempontból, de még az ország érdekében is szükségesnek tart. Ezzel gyengülne Tátárescu befolyása a párt-ban és újabb irányban nyerne megoldást a kormányválság.

Amikor e sorok íródnak, ugylátszik, hogy a megegyezés nem bizonyos, sőt való-szerűleg nem is jön létre. Akkor pedig nem marad más hátra, mint hogy Tátárescu ve-

zesse az ország ügyeit, amíg az új parla-ment választások megtörténnek. Természe-tesen, ha egy liberális kormány vezet le a választást: akkor lehetséges, hogy újabb négy éves liberális kormányt követhetik. A zsidóság nem avatkozik és nem is avatkozhat bele ebbe a belpolitikai küzde-lembe. Ha beavatkozna, úgy akkor csak rossz-szul járhatna, mert bármilyen irányban is exponálta magát, az ellenpártnál nagy an-timozitást váltana ki. Most látszik újra nap-nal világosabban, hogy a zsidóságnak csak egyellen utja van. Megszervezni a maga tö-meget, hogy a választásoknál zárt sorokban vonuljanak fel a zsidó szavazók és tegyék lehetővé, hogy akár nerkzeti párti győzelem követhetik, akár liberális, vagy ha koncen-trációs kormány Vaidával, Bratianu 7000-gal, vagy Juniánnal, ók mindenkor biztosít-sák a maguk 5-6 parlamenti képviselőjét, akik mind felemlhessék szavukat akkor, a mikor a zsidóság létérdekéről van szó.

A zsidóságnak csak az lehet az érdeke, hogy olyan kormány álljon az ország élén, amely nem kötötte le magát egyellen antisze-mita jelszóhoz sem. Nem tagadhatjuk, mert döresség volna fölünk az tenni, hogy Vaidát nem szeretnénk látni egyetlen kormányban sem. A georgisták sem filozemítők, de nincs olyan kihatásnyozott antiszemitá program-juk. Juniánról pedig csak annyit: hogy eddig

Folytatódnak a terrorcselekmények, de a

A lengyel köztársaság elnöke elítéli a diktatúrás államok rendszerét

Varsó. — A lengyel egyetemeken to-vább folytatják a zsidó diákok megszegye-nítését. A poseni műegyetemen külön padok-jelöltek ki a zsidók számára. A diákok álva hallgatták az előadást. A varsói egye-temen napirenden vannak a kilengések. A diákokat állandóan bántalmazzák.
Litvinov a brüsszeli kilenchatalmi konferenciáról való visszautaztatában ki akart szállni Varsóban, hogy meglátogassa az ot-tani szoviet nagykövetet. A közbiztonság őrei arra kérték, hogy ne szálljon ki a vo-natból, mert nem garantálják életbiztonsá-gát. Ennek folytán Litvinov nem szállt ki Varsóban.

Moskva. — A lengyel köztársaság el-nöke kihallgatáson fogadta a szocialisták küldöttségét és átvette emlékiratukat, amelyben a választójogi reformot kívánják és a hadseregnek a politikától való távol-tarását. Külpolitikai szempontból kérlik, hogy ne kapcsolódjanak fascista államok-hoz. A köztársaság elnöke kijelentette, hogy maga sem tartja helyesnek, hogy Lengyel-ország a totális rendszert valló államokkal létesítsen tulerős kapcsolatokat.

semmi okot nem szolgáltatott arra, hogy bi- zalmatlanok legyünk velük szemben.

Egy minden körülmények között két-ségtelen. És pedig az, hogy bármilyen kor-mány is követhessék, a szélsőjobboldal el-lensúlyozására csak is olyan politikát követ-het, amely injuridat tartalmaz a zsidó-sággal szemben. Ez nem antiszemitizmus még, de „lecsapolása” annak az agtációnak, amely mostanig is zavarlatalan áskálódott különösen a zsidóság körgazdasági pozíciója ellen.

A zsidóságnak nagy erénye a türelem. Most sem mondhatunk mást, mint élnie kell ezzel a meglévő adottsággal. Legyen türe-lemmel, legyen passzív a nagy politikai áré-nában, mert ha nem nyugodt, akkor nyugta-lanságának nagy ára lehet. Nem kell kipro-vokehni a gyűlölködést, mert — sajnos — épen elég adag jut belőle emigy is minden egyes zsidó számára. Várjuk be a politikai válság végét és csak egyellen egy teendők lehet: magunk sorait megszervezni, továbbra is felvidósítani a zsidó szavazókat arról, hogy egységes falanként kell állunk a di-vergáló politikai érdekek között, hogy amik-or sazuunkat hullathatjuk, megvédhessük a mi sajátos érdekeinket. Annál is inkább, mert nincsen sem román párt, sem más ki-sébségi párt, amely nyíltan merne hirdetni, hogy a zsidóság állampolgári érdekeit és jo-gait maradéktalanul fogja képviselni. Csak mi magunk magunkat! Ezt nem szabad egy pillanatra sem elfelejtenuink a mai zavaros politikai helyzetben!

Szent háborúval fenyegetőznek Arabia papjai

Damaskus. — Szaudi Arabia papjai el-határozták, hogy szent háborúra szólították fel az arabokat, ha Palesztina ügyében az arab népre kedvezőtlen döntést hozna An-glia. Ibn Szaud király követe közölte Lon-donnal, hogy aggodalommal kíséri a palesztinai eseményeket. Ibn Szaud attól fél, hogy Anglia ráteszi kezét Akab kikötőjére, mely a Vörös-tenger mentén van. — Jeruzsálemi jelentések szerint a palesztinai főváros arab és zsidó tanácsa együttes ülésen elhatározták, hogy felszólítják a lakosságot, hogy vessen véget az erőszakosságoknak és vér-ontásnak.

hány ott tartott mind zsidó volt-e? De ha úgy vesszük, hogy mind zsidók, akkor is meglehetősen dörsölheti kezét a magyar belügyminiszter és a rendőrhatalóságok. Szigorúan őrzik az országot, de nem is olyan Eldorádó a jelenlegi pesti helyzet, hogy oda nagyon vágyódna a „galiciánér”, de még más sem. Legfeljebb az angol turisták, akik ihatnak „baráckot”, meg mulathatnak cigány mellett. De a Dob uca és környéke, nem egy tejjel-mézrel folyó Kánaán. Inkább nyomortanya, ahogy láthatják is a razzizások, hogy tizen is laknak egy nyomorúságos szobában. Láthatják a zsidó nyomort, amelyet talán eddig nem is akartak elhinni. Nem beszivárgás van, hanem könnyek szivárgása, amelyet az ilyen és hasonló razzik okoznak.

Nincs jogunk kritizálni, de szívfájdalmunknak adunk kifejezést, amikor látjuk, hogy nem tendencia nélküli ez a kimondottan „zsidó-razzia”, amelyet most rendeznek a magyar fővárosban. Eredmény: egy halott, sok idegösszeomlás, rengeteg megszegyenyítés és 23 elállított, akiknek nincs rendben az utlevelük.

Jiddis színjátszás Ardealban

Jönnek a jiddis színészek és végüljárták az ardeali városokat. Jövetelüket a hirdapok kellő reklámozással és a jó zsidó közönség lelkesen pénzt áldoz, hogy támogassa őket s maguk is eltöltsenek egy-egy kellemes estét. Rendben is volna így. Akik szeretik ezt a fanyar, sajátos művészetet, azok ebbeli igényüket is kielégíthetik.

A napokban közöttünk járt jiddis színársulat éppen úgy, mint az eddigi ittfártak is, bizonyára szép anyagi eredménnyel zárták le turnéjukat és valószínűleg utjuk „erkölcsi” eredményével is elégedettek. Viszont most, hogy már befejezték turnéjukat, s így nem érthetnek nekik, el kell mondjuk, hogy nem lehet ezt ilyenformán tovább folytatni. Van nekik a jiddis irodalomnak igen nagy értéke, ezeket azonban ezek a színársulatok nem adják az ardeali közönségnek. Mintha nem is volnának kristálytisza értékei a zsidó irodalomnak. Ehelyett hozzák a newyorki kültéri színházak idejétmúlt izelien darabjait, amelynek mentalitásától oly messzire vagyunk. Ezek a falkalmányok mintha egy nagy gyárban készültek volna. Van bennük egy kis reminiscencia, a régi jó öreg Lengyelországban élő, vagy ott eltemetett nagyamáról, az újvilágba kivándorolt félig jiddis, félig angol szülőkről s végül az asszimiláló-

A gonosz angyal hallja ezt és gyönyörűségben kidugja a nyelvét, gunyosan vigyorog és két sor vakítón fehér foga felvillan a szoba sötétjében...

A jó angyal azonban zavarban ül helyén mert nem tudja, hogy mit feleljen a haldoklónak. Ez azonban sürgeti.

— Nos, kedves angyal, nes? — Az angyal az ablakhoz lép, felnéz az égre, onnan vár választ... Azonban az ég zárva marad. Nincs szó, nincs fény, nincs jel... És mindig újabb és újabb, mindig súlyosabb és súlyosabb felhők kevergőznek. Az angyal halovány arcán árnyék suhan keresztül, milyen keménynek, gonosznak és részvétlenné látszik most az ég. Még sohasem látta ilyenek. Megborzadt. A gonosz angyal kihalaszálja a szünetet és a másik oldalról lép az ágyhoz:

— Gyere inkább velem — sugja a haldokló fölébe.

— Hová? — Oda, ahova szived vágyódik. A boldogtalanokhoz, az éhezőkhez, eltkkadtakhoz és Isten-től elfeledtekhez... Segíteni nem tudsz nekik, azonban velük szenvedni, velük érezni... — Veled megyek! Veled! — kiáltott a beteg hatalmas, újfajongó erővel... És a világosság angyala egyedül ment el...

dött gyerekekről, akik ba lányok, akkor flapperok, ha fiúk, akkor az amerikai kereskedelmi élet sodrásába merülnek el. Együtt van a „güt sabesz”, meg a paróka, az angol „yes”-el, meg a how do you do-val. Nem tudjuk, hogy a bucovinai, ókirályságbeli, vagy basarabiai zsidók hogy fogadják ezeket a tingli-tanglikat, de az ardeali közönségnek sokkal fejlettebb ízlése van. Itt van nagy művészi érzék és irodalmi intelligencia. Itt nem lehet ezekkel sikert elérni. De revüket se játszhatnak, mert ahhoz túlszegényes a dekorációjuk és technikai felszerelésük, hogy semmitmondásukkal sikert érhessenek el.

De ami még ennél is lényegesebb. Csupa és kiábrándító az, amit az öngyöny terén a jiddis színészek elkövetnek. Szeretnének látni azt a népet, vagy azt a vallást, amely minden további nélkül megengedné, hogy papjai, vagy tudósait egészen triviális módon kigúnyolják. Mi nem bánjuk azt sem, ha történetesen „biótt”-nak neveznek bennünket rövidlátó emberek, méhis megmondjuk, hogy rosszul esik „felvilágosodott”, de féltékeny embernek is, amikor azt hallja, hogy a rabbikat, a zsidó élet tudósait onetifikuráknak állítják be. Összekeccsölják őket mindenféle olcsó és lapos szellemességekkel. Lehet, hogy a galíciai városkák „felvilágosodottjai” körében ennek van sikere, vagy a newyorki félig anellabéta jiddis publikumánál is, de nálunk ez érdektelen és kiábrándító.

Nekünk nem kell Bárcsak jönnie ismét kézőnk egy kulturált jiddis társulat — a la vilnaiak — sőt jöjjenek Sidy Thalék is, de ne ezzel az izelien és izelstelen repertoárral. Ez az öngyöny kinos és föléletes. Mi nem akarjuk látni a páfosos rabbít holmi francia bohózáti szerepben, nem akarjuk látni a sződerestét, meg a pöntekestét, meg a szent imátot profanizálva.

Nem elő drámát nyújt a zsidó élet? Minek elfeledni a sötétből a jó öreg lenyel-orozsai dédósiakat? S minek kell itt a newyorki képművésztől telelemis életét újvilágban idevethetni? Vagy hozzának énkézők zsidó színarabokat, akár dráma az, akár vígjáték, de ezekkel ne inzulálják többé a jó izelű ardeali publikumot. Elég volt! Inkább maradjanak — gezünterhát — otthon!

Czinczenheim

Már írtunk róla, de ugylátszik, hogy ezt a furcsa zsidós nevet meg kell tanulnunk. Pedig csak egy fiatal, alig tizennyolc éves fiúról, van szó. A Czinczenheim apja szegény, piispökladányi iparos. Már megirtuk róla, hogy dacára kitünő elemenetelének a középiskolában, dacára annak, hogy Magyarország valamennyi középiskolai tanulóit közül a legjobb matematikus: mégis m vették fel az egyetemre. Nem pedig azért, mert zsidó — és mert tehetséges. A magyar iskolai hatóságok nem akarják talán, hogy egy újabb Szent-Györgyi profésszor kerüljön ki a kis országból, ha ez förtőzetesen zsidónak születik.

Mit tesz erre Czinczenheim? Panaszodik. Véletlenül jó helyre került panasz, mert Zsolt Béla vette kezébe ügyét és 3000 pengőt gyűjtött a magyar jobbérzésű kö-vélemény köréből. A fiu beiratkozott a párisi egyetemre. Két napig volt csak Párisban, amikor megtudta, hogy a világláírítás rendezősége egy matematikai tételre hirdetett pályázatot. Czinczenheim, a piispökladányi zsidógyerek, megoldotta a problémát és kitüntették érte. Czinczenheim tehetsége nem véletlen és nem mondvasznált valami, hanem ugylátszik a jóvő egyik legjobb matematikusa fog kikérikülni belőle. Czinczenheim karrért fog bejutni, annak dacára, hogy a magyar egyetem nem tartották elég lónak arra, hogy besorozítsák a numerus klaususok Frostrukres ágyába.

Czinczenheim egy szegény zsidó gyerek, de tehetségén kívül még azért sem szabad elfelejtünk, mert egykor talán jelszó lesz és szegénypadja annak a kornak, amely nem a tehetséget és rátermettséget nézte, hanem azt, hogy valakinek apja zsidó-e, vagy zsergetollas, káromkodós gazdatársz.

Hogyan került el a bucuresti-i klinikáról Dr. Aronovits,

a klinika zsidó asszisztense

Nem akart ő lenni asszisztens. Nem akart mást, csak nyugodt életet és hogy betegének, hivatásának éljen. De mert tudták róla, hogy tehetséges, mert tudták róla, hogy nagyon ért az orvosi hivatáshoz, ezért dr Zaharescu-Caraman professzor odavette maga mellé munkatársnak. Még is volt vele mindenki előgedve. Ugy a klinika vezetője, mint az összes betegek. Csak a szélsőséges lapok tüzeltek mindég ellene. Meg a szélső-jobboldali alakulatok. Hogyan? Hat egy zsidó legyen asszisztens? Nem lehet. Még akkor sem, ha azon kívül, hogy nagyszerűen érti az orvosi mesterséget, még egyéb erevényeket is fel tud mutatni. Így például: nagyapja résztvevő az 1877-es török háborúban. Az apja is volt katona. Szintén háboruban. 1913-ban a balkáni háborúk során. Dr Aronovits maga is szolgált 1916-tól 1919-ig a magyar határon. Kitüntetései is vannak. De hiába ontotta vérért nagyapja és apja, meg ő maga, viszont hiába gyógyította meg a betegek százait, esetleg ezreit, most mégis le kellett mondjon. Még az sem segített, hogy soha fizetését nem vette fel, hanem odaajándékozta azt a klinika könyvtára javára. Ez sem ért semmit.

Miért ment mégis el? Mert nem bírta el, hogy dr Zaharescu-Caraman professzor, aki érte exponált magát, kerüljön a támadások pergőtüzébe. Tamadták a professzort és ezért lemondott állásáról. Visszavonult az asszisztensi állásról. Ez Bucurestiben történt, napjainkban, ahogy azt Tudor Teodorescu Braniste megírta az Adervalban. Megírta, elírta, megírjuk, elírjuk mit is, de mit tegyünk, ha a tudatlanság és a turkósbót uralkodik a tudomány felett?

... Világjelenség, amelyen nem tudunk segíteni...

Tipikus német-zsidó tragédia

Mintha Gebrüder Oppenheim regényalakjai elevenednének meg. Feuchtwanter írt róluk, de ott élnek és a német rosszaság révén meg is halnak. Egy zsidó apa — akit agyonvernek, mert félárja fia, illetőleg annak baráija jelenti az apát. Beviszik a koncentrációs táborba és ott agyonverik.

Névvél Dr. Aacher régebben miniszteri tanácsos volt. Felesége árja asszony. Fia olvasni akarja az „Angriff”-et, ezt a folytonos zsidógyűlölettel izzó lapot. Apja azt mondja, „hagyd el azt a rongy lapot”. Meghallja egy „spicli”. Talán a fia, vagy annak egy barátja és feljelentik. Denunciálták a szerencsétlen idős embert. Bevitték, bíró elé állították, majd elengedték. De néhány napra rá már újra elszállították. De most már Dachauba, a koncentrációs táborba. Nem sokáig volt ott, alig néhány hétig. Azután felesége, az árja Matild asszony értesítést kapott a tábor parancsnokságától, amelyben arról értesítik, hogy „férje rövid betegsége után meghalt”. Lepomblált koporsót adott át neki a parancsnok és kijelentette, hogy a koporsót tilos felvinni.

Dráma. Kimondott tragédia, amelynél áldozat az öreg „zsidó”, viszont fia már nagy tehernek érzi a zsidó apát és lehetőleg az Angriffet olvassa. És mert apjának fájta fia antiszemitizmusa: szólni mert. És egy szóért — meg kellett halnia.

A „haszkala” erős térhódításával szemben:

Malbim fanatikusán küzdött a „felvilágosodás” rombolása ellen

Mi volt a „haszkala” mozgalom? — Malbim lelki küzdelmei önmagával. — Vándorlása a közép- és kelet-európai országokban. — Malbim akkor érkezik Bucurestibe, amikor ott modernizálni szeretnék a zsidóságot anélkül, hogy megfelelő fejlődési fázison mentek volna át.

II.

Ha a Malbim korát, működésének értékét és értelmét közelebbről vizsgáljuk, előbb bizonyos szavakat kell megtanuljunk, illetőleg azok értelmét közelebbről megvizsgáljunk. Mi volt a „haszkala” mozgalom, azaz magyarul: a „felvilágosodottság”?

A „haszkala” az a mozgalom, amely a XVIII. és még inkább a XIX. században Közép- és Kelet-európában azt a célt tűzte ki maga elé, hogy a tradicionális életformák felrobbantásával a zsidó lényeket, a külvilág alkotásaival és nézeteivel közös nevezőre hozza. Olyan típus létrehozását, amely egy zsidó és világi tudományokban mélyen gyökeredző zsidóságot produkáljon. A haszkala nemcsak szellemi és irodalmi mozgalom, amelynek egyéb célja ne volna, hanem egy nemzeti alapon álló mozgalom, amely azt célozta, hogy teljesen átalakítsa a zsidó élet lényeges életformáit. Különbözött a mendelsohni iskolától és amikor a Galiciába, vagy Lengyelországba jutott, egészen más lett, mint volt indulásakor.

HOGYAN KEZDŐDÜTT A MOZGALOM?

A XVIII. század végefelé a poroszországi zsidóság anyagilag a fellendülés korszakát élte. Megkezdődött az a nem-zsidó világgal való kapcsolatot, amely rendkívüli mértékben befolyásolta a zsidó életet. A Mendelsohn fellépése határozta meg ezt az irányzatot. Ő benne összpontosult leginkább a zsidóság és a környező világ szintézise. Amikor 1783-ban Mendelsohn befejezte bibliafordítását, megindult a harc ellene. Illetőleg a „német biblia” ellen és hevesen támadták a „berlini vallást”. Megkezdődött a harc.

Előbb csak Németországban, azután Lengyelországban és Oroszországban, de lehozódott a balkáni országokig is. A „maszkilim”-ok alapjában véve nem voltak forradalmárok, akik a vallást elvben elvetik; csak „modern” irányban akarták tovább fejleszteni. Nemcsak Mendelschn, hanem követői is mélyen beleigyekeztek a tradíciókba. „Uj” alapokra akarták azonban fektetni a zsidó életet. Messzire vezetne, ha végigmennénk a német „aufklärer” mozgalom minden fázisán.

Az bizonyos, hogy Németország után Ausztriában tűnt fel, pontosabban Galiciában. Akkor uralkodott II. József, aki a zsidóságot ugyszólván erőszakkal akarta „aufklárolni”, de nem sok eredményt mutatott fel, amint hogy ennek az uralkodónak minden tevékenése jóakaratu volt, de kevés eredményt tudott felmutatni. A rabbinizmus és chassidizmus kemény erővel ellenálltak és a kompakt tradícióhú tömegek kezdetben ballani sem akartak a mozgalomról. Herz Homberg volt a „felvilágosodottak” mozgalomának vezére. De az eredménytelenség láttára: hívei a köznevelésnek áldozatai lettek és az „artalmas” könyveket a tűzbe vetették. Csak galiciában tudták terjeszteni eszméiket, ami a titokban történő heves és nagy harcok előidézője volt.

AMIKOR MALBIM SZÜLETETT.

Egy mozgalom kezdetét nem lehet pontos dátum szerint mérni, de körülbelül Malbim születésekor kezdődött el a mozgalom terjedése Len-

gyelországban és orosz földön. Rabbi Juda Leib Margolies volt azok egyike, aki természetudományi képzettsége révén egyik legerősebb hirdetője volt az eszmének. Ő volt az, aki minden erejével azon munkálkodott, hogy a tudományt is zsidó tudást összeegyeztetni igyekezze. Történelmi harc volt ez, amelyet a gettó tradícióhú tömegei folytattak a „haszkala” ellen és több-kevesebb sikert értek el. Volt idő, amikor a mult század első évtizedeiben valósággal átok alá helyezték mindenkit, aki amellett kardoskodott, hogy be kell vinni a világi tudományt is a minden világi elő elzárta zsidó necékba. Isak Beer Levinsohn például, aki egyik legkitünőbb reprezentánsa volt a haszkala irodalomnak, hiába igyekezett irásában arra rávenni az orosz zsidó tömegeket, hogy legalább az ipar és mezőgazdaság felé orientálódjanak, mintha az „átrétegződés” mai modern formájának egyik korai hirdetője lett volna. Az orosz kormány is támogatta ezt a mozgalmat, azonban a gettó ellenállott.

Voltak ugyan centrumok, ahol a haszkalanak számos követője akadt. Főleg nagyobb zsidó lakta városokban, s ennek kihatása érezhető volt a zsidó lakta kisebb helyeken is. Így 1827-ben megalakult a híres odesszai iskola Bezael Stern-el és Sámcha Pinsker-el az élen. Meg a vilnai maszkilimokkal.

Képzelnék el, hogy ebben a korban élte gyermekkorát Malbim. Őt nem fogta el a „tudás” vágya, neki nem volt élmény a világi tudományok betörése a gettó falai közé, mert nem tartotta „világosságnak” azt, amit világi tudományoknak nevezünk és nem tartotta „sötét”-ségnek, amit az ősi zsidó tradíció hirdetett. Meggyőződéses, fanatikus hibe volt a tradícióhúsnak és egész életét annak szolgálataiba állította, hogy ellensúlyozza a „maszkilim”-ok lelki rombolásait a zsidó necékba. Már első állomáshegyén is szombeszállott velük. De legjobban akkor látta mindazt, ami történetik, amikor Kempenben volt lelkipápastora az ottani zsidóságnak. Ez a kis sziklái hely sem volt mentes az új szellemtől. S ha „Malbim” szembe is szállott ezzel, ugylátszik mégsem tudta szívesen egyhelyben végigvinni mindazt, amit akart. Othagyta Kempen-t és vándorútra kelt.

Csodálatos és érdekes lenne ennek a vándorútnak minden egyes fázisát kikutatni. Merre járt, mint töltötte be a vándorrabbi hivatást, amely tengernyi szenvedést és megpróbáltatást jelenthetett számára. Hogyan került hosszú-hosszu vándorlás után túl az osztrákok lakta területen, végig az aktori Magyarországon, amíg eljutott a románok lakta földre — és annak fővárosába, Bucurestibe.

HOGYAN ISMERIK MEG BUCURESTIBEN?

Mint „kempeni maggid” került Bucurestibe és ott egyik imaházban prédikálni kezdett. Fel-tűnt nagyszerű képességeivel és megszerette a közönség. Mindig többen és többen jöttek, hogy a nagy rabbít lássák és hallgassák. Malbimnak történt ez a relatív nyugalom, amelyben részesült.

Ilyeneket mondott: ... ige és cselekedet ugyanaz a szó és nem is lehet más. Kezdeiben lett ige és cselekedet. A cselekvés megjelenítője,

megnyilvánulása az igének. Valóban: ezek az igék jelentik ezeket a cselekedeteket. Ne is ejtsenek könnyelműen szavakat. Az ige terem és él. Hol határozzák el a lélek életét a test életétől...

Az akkori bucuresti zsidóság nem bővelkedett sok kultúrával és intelligenciával. Nem volt a tömegnek sem zsidó, sem idegen tudása. Egyszerű primitív emberek voltak, akik egyik napról a másikra éltek és tengődtek. Volt ugyan egy-két kimagasló egyéniség közöttük, de ezek inkább azért voltak „aufkláristák”, mert így könnyebb volt kikerülni a gettó milliójából, könnyebben hághatták át a vallás tételes törvényeit és tudtak együttélni a környező nem-zsidó közösséggel. Mig másutt a „felvilágosodottság” lelki szükség volt, addig itt a kényelem volt a döntő faktor.

Malbim kereste önmagát. Gondolatai zuga, szágulda kavargtak agyában és nem tudott rendet teremteni belül, minduntalan megakasztotta valami ismeretlen erő: néha úgy érz, hogy nem lehet, nem mehet így tovább és egész élete kuszált és ferde, mert üldözi mindenfélét, „csak” az évezredek tradíciót, amely lefeljebb ha lelki megnyugvást ígért, de semmi földi jót és nyugalmat. Inkább az látszik, hogy a hit mellé mindig a lemondás és szegénység is járul, viszont ott, ahol a szellem szabadságáról beszélnek, ott inkább szabadság él az emberek, a zsidó emberek körében. Malbim, az örök álmódorú tévóvázik, de végre mégis megtalálja önmagát és bátran szembezáll mindazzal, ami tradícióellenes. Vágyott a templom áthítára, az ima színyáin a Teremtőhöz emelkedni. Az Örökkévalóhoz, akinek ő valóban papja. Vágyott el az emberektől is, akik köznapni világiak minduntalan belevonultak. Égett benne a vágy a magába vonulás, az imához és a Teremtőhöz való emelkedés után.

A bucuresti egyszerű zsidóságnak, a mult század közepétájan ez novum, amelyet nem akart és nem tud teljesen felfogni. Vannak hívei, fanatikus barátai, akik meglájták, megérik benne a felsőbbrendű zsidót, akinek bámulatos tudása és hízseretele lávaként önti el mindazokat, akik körülötte vannak. S amikor több és több hívő záradékok köré, akkor kezd kényelmetlenül válni a bucuresti-i „felvilágosodottak”-nak, akik modernizálni szeretnék a zsidóságot nyugati mintára anélkül, hogy bizonyos fejlődési fázison átmént volna ez a zsidóság. Az abszolút tudatlansághól azonnal az orgonás, formalizmus és külső pompában magát kielő zsidóság „magasabb régióba” akarják vinni az ottani zsidóságot. És Malbim ellenállást szervez. Nem akarja engedni a „tévlevő baránykakat”, hogy eltávozzanak a zsidó millióból. És megindul a harc, amely tragikus kifejlődéshez ér. De erről legközelebb. W. S.

Telepes rádiólámpái fűtéséhez

DURA-Optima fűtőelemeket

(Százaz-akumulátor) használaton

Nem kell tölteni, sem kezelni Minden szaküzletben kaphatók.

Technikai felvilágosítást nyújt: **DURA S. A. Timișoara**

Mi a teendő?

A zsidó tömegek közömbössége miatt nem tud fejlődni a Zsidó Párt

Miért szervezkedik nehezen a timisoarai helyi csoport?

Írta: Dr. Ph. D. Spitzer, timisoarai ügyvéd a Zsidó Párt központi végrehajtóbizottságának tagja.

Több cikkben foglalkoztunk a „Népünk”, a Zsidó Párt helyzetével és volt a cikkek között néhány, mely egy illusztris vezérferfi tollából származott és ebben a vezetőkét okolja a mai dezorganizációt. Valószínűleg neki is igaz van. De tartozunk az igazságnak azzal, hogy őszintén megmondjuk: inkább a zsidó tömegek okai annak, hogy ma még nem áll teljes szervezetséggel egységes falanxként a zsidóság a Zsidó Párt zászlaja mögött.

Sajnos, nem felel meg a valóságnak az a vád, mintha a romániai zsidóság egységes egészét képezne. Ezt hirdetik az antiszemita lapok és talán ennek a „vád”-nak mi is örvendeznénk — ha igaz volna. Nagyobb igazság az, hogy a zsidók nagyrésze természeténél fogva individualista és csak nehezen lehet őket egységbe fogni. Jobb ezt bevallani, mint tagadni. Jobb már azért is, mert ha orvosolni akarjuk a bajokat, akkor előbb diagnosztizálni kell tudnunk, hogy azután a megfelelő terápiát alkalmazni tudjuk.

A romániai zsidóság egyrésze még ma sem akarja tudomásul venni, hogy forrongó kráter felett tálcolunk és ha néhány zsidónak jól is megy anyagilag, ez még nem jelenti azt, hogy ez mindig így fog maradni és mert neki pillanatnyilag jól megy, azért már nincsen semmi baj és őt nem érheti semmi meglepetés.

Vegyünk példának Timisoarát. Itt most folyik a zsidóság beszerzése a párt kereteibe és sajnos, meg kell állapítanom, hogy sok helyen ezt a furcsa választ kapjuk: „Miért éppen engem akarnak szavazóknak, nincsen nekem semmi bajom, mostanig sem szavaztam, ezután sem akarok...”

De felsorolhatnánk még sok mindent, ami jellemző a helyzetre. Így csak még egyet említek meg. Egyeseket kifejezetten a szavazó listáról és ezeknek a bíróságtól kell kérni a szavazólístára való felvételt. A Zsidó Párt felajánlotta, hogy az ügyvédtől ingyen adja, csak meghatalmazási bélyeget kell adni a fél, 50 lejt. Mit mond erre a jóllakott zsidó polgár? Elmenni nem megy el, mert nem ér rá. Meghatalmazást nem ad, mert „nem dob ki” 50 lejt, ellenben „ha a pártnak szüksége van az ő szavazatára, akkor fizessen és járjon utána”.

Még azt mondják, hogy mi „okos nép” vagyunk. Akkor mit mondjunk a szerbre, németre, magyarra, akiknek még magyarul sem kell, hogy mennyire emines érdeke, hogy szavazzon pártjára és lendítse elő szervezkedését. Mi hiába dicsérjük önmagunkat, politikai szempontból még gyerekeipőhben járunk. A zsidóság nagyrésze nem akar felelősséget vállalni zsidóságáért. Ennek a politikai erőtlenségnek és felelősség hiányának tudhatjuk be, hogy úgy bánnak velünk, mint az erős bánik a nálánál sokkal gyengébbel.

Ne menjünk tovább, csak említsük meg az országban élő németiséget. A bukovinai németei,

az ardeali százt és a bánsgái svábot. Nincsenek annyian mint mi vagyunk, s mégis milyen faktorok a politikai arénában. Titkuk pedig: a jól szervezettség.

A Zsidó Párt vezetőit — szerintem — nem terheli súlyos mulasztás. Mióta 1932 óta — nem tudtuk fenntartani a tömegekkel a kontaktust. Mert nem állott rendelkezésünkre megfelelő pénzüsség. Vagy ha még nyitlatban beszélünk, akkor megmondhatjuk, hogy semmiféle pénzüsség felett nem diszponáltunk. Pedig pártot szervezni pénz nélkül képtelenség. Ez év júniusában tartott országos kongresszuson elhatároztuk, hogy egy főtitkári állást létesítsünk, amelyet be is tölteünk augusztus 1-én. Nem sikerült, mert az „okos” zsidó tömegek nem tudják felogni annak jelentőségét, hogy mit jelent egy állandóan működő pártorganizáció.

Ezek után nem csoda, ha a párt, csak akkor létezik, amikor összehívják a végrehajtóbizottságot.

Most még azért mindezek dacára nincsen minden elveszve. Ha most, az elkövetkező választások előtt még megszervezzük a zsidóságot, akkor kizárt dolog, hogy normális választás esetén ne kapjunk legalább 2%-ot, tehát annyit, amennyire

Ramsay Mac Donald halála

Az angol demokrácia nagy halottát gyászol. 71 éves korában elhunyt Ramsay Mac-Donald, aki hat éven át a brit birodalom miniszterelnöke volt. Eltérő véleményeket hallhatunk róla, hogy egy szegény skót halászfaluban látta meg a napvilágot, mint egy földhözragadt munkásember gyermeke. Józanságával, kitartásával, szorgalmával elérte azt, hogy az ismeretlen kis proletárgyermek a brit birodalom legfőbb közjogi méltóságába emelkedett. Szédületes karrier, valóságos regény, amely nem hiányolt mese, hanem az élet írta a maga ezerszínű palettájával.

A munkásság vállain emelkedett a polcra. A „Labour Party” elnöke volt és amikor az általános választójog kiterjesztése révén minden szavazónak jogában volt belépnie a birodalom ügyébe, akkor a munkásság mögé állott és fellendült a prim-miniszteri székbe. Belsően vezette a birodalom ügyeit s talán csak akkor követett el súlyos hibát, amikor nem vonult vissza a politikai vezetéstől, amikor ideje lejárt, hanem koncentrációs kormány élére állott.

Dolgozott egész életén át s amint most elindult Délamerikába, kijelentette, hogy ez

Az új Dr. LENGYEL

SZANATÓRIUM

Ciuj-Kolozsvár, Str. Gojdu 3 A)

Románia legmodernebb gyógyintézete, nagy parktól körülvéve a város centrumában. Minden szobája terraszra nyílik, 300 m² tetőtér-ráza van, ahol egész nap és az év bármelyik szakában nap- és légtüdőket lehet venni. Modernül berendezett műtőterem és szülészoba. Minden szobában hideg és meleg folyóvíz. Vizgyógyintézet. Bőrfürdő, amely krónikus bőrbántalmak, székrekedések, epe- és veseküvelknél kitűnő eredményeket ad. Electrotherapia: ultra rövidhullám és minden más villanykezelések. Modern Röntgen-berendezés. Laboratóriumok. A tetőtérasz mirigyek gyerekek kezelésére igen alkalmas és Romániában páratlan. Fogó- és hízkórák. Diétás konyha. Fertőző betegeken kívül minden beteget felvevő. Üdülő- és lábbadozó betegeknek is igen alkalmas. Mérsékelt díjazás.

szabad orvos-választás. Az intézetnek rituális konyhája is van.

szükségünk van ahhoz, hogy parlamenti képviselőnek jussunk.

Össze kell fogjunk minden morális és materiális erőnkkel, mert különben késő lesz, mikorra felbúrnánk. Nem szabad annyira „okosnak” lenni a zsidó kis és közép-polgárnak, de a kaapitalistának sem, mert nem tudhatja, hogy néhány garaszt nem-e szerzi meg évtizedekre nyugalmát és nem-e biztosítja ezzel gyermekei jövőjét.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Oradea, Strada Miron Pompiliu 8 Telefon: 440

„Népünk” cikkeinek utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

Előfizetési árak: Bellöldön: Hítközlőeknek és vállalatoknak 500 lei Magánosoknak egész v-re ... 300 - ... 160 - ... 85 - Külföldön: Csehszlovákiában ... 120-80, 45, 25 ck. Jugoszláviában ... 180, 95, 50 dinár Magyarországon ... 24 pengő A többi államokban ... 10-5 dollár

Naptár 5008

Péntek: Kiszlev 15, november 19.

Szombat: Kiszlev 16, november 20.

Heti szidra: וישלח וישלח

Heti halóra: חון עברי

Szombat kezdete:

üzlet bezárás 426

gyertyagyújtás 436

Istentisztelet kezdete 448

Szombat befejezése 541

Mit ír az új Meyers-Lexikon?

Valamikor a legmegbízhatóbb tudományos segédesszköz volt a német Meyers-Lexikon. Eutizedeken át így ismerté az egész művelt világ. De ez is megszűnt már. Újában megjelent néhány kötet belső és a napokban a D. E. és F. betűk. Ha ebben az új lexikonban lapozgat az érdeklődő, akkor meglepetésé láthatja, hogy mennyire más feljegyzés tükrözi vissza ez az eszmearamlás, amelyet gyűjtőnév alatt nemzeti szocializmusnak nevez a jelenkor embere. Csak kiragadunk néhány fogalmat és azt, amit a lexikon róla ír.

Az E. betűnél van az „Ehe” szó. A házasság, melyről azt írja: a házasság a férfi és nő kapcsolata, akik egy fajhoz tartoznak és teljes közösségben élnek egymással.

Úgyancsak itt ír Einsteinról, a jelenkor legnagyobb tudosáról, akiről ezt közli: „Einstein zsidó, kifejezte a szalonbolsevizmust és felfedezője az abszurd relativitási elméletnek. Olyan tan ez, amelyet a zsidó világsajtó nagyszabású propagandája meg lehetőségre emelt. Ez a teória nem ér semmit, mert nagyon eluont fogalmakra épül.”

De az „E” betűben áll az etika fogalma is, amelyről azt mondja, hogy a német etika teljesen össze van fonódva a német fajtjal és a német néppel.

Ha jól meggondoljuk, hasonló teldertésekre talán a világ fennállása óta nem volt példa. Hogy alapvető fogalmakat, mint etika, ennyire összekapcsoljanak elemér értékű kiindulópontokkal, — mint a nemzeti szocializmus. Az utókor tudományos világá megdöbbentően fogja feljegyezni minden időre okulásul és elretentő példul, hogy Einsteinról így ír egy német lexikon. A XX. század egyik legkorszerűbb tésitét, a relativitást csak azért akarja értékelőnek dekarálni, mert Einstein zsidó. Mennyi rosszat, elhatallását kell ehhez? Mit lelt a Meyers lexikonból is? Sajnos — a nemzeti szocialisták egyik „tankönyve”...

NEM HIÁNYOZHAT EGY HÁZTARTÁSBÓL SEM

ARAGAZ

— Amnezia a danzigi pogrom-huligánoknak. (Danzig). A danzigi szenátus háromszori olvasásban elfogadta az antiszemita törvényt. A törvény általános politikai amnezsiát nyújt. Nyílt titok, hogy a törvényt főleg azok érdekelték hozták, akiket a legutóbbi pogromok alkalmából elfogtak.

— Új közigazgatási beosztás Palesztinában. (Jeruzsálem). A palesztinai hivatalos lap új beosztást közli az országnak, amelyet a londoni gyarmattügyi hivatal is jóváhagyott. Négy kerületre osztják az országot. Az első kerülethez Galilea tartozik, az alkóai alsókerület, Beisan, Nazareth, Safed és Tiberiasz. A kerületi székhely: Nazareth. A második kerülethez tartozik: Haifa, Samaria, Jenin, Balbus, Tulkarem. Központja: Haifa. Harmadik kerület: Bethlehem és Ramallah. Központja: Jeruzsálem. A negyedik: Beer Seba alsókerülete, Gaza, Jaffa és Ramleh. Központja: Jaffa.

— 450 éve újra zsidó naptárt adnak ki. (Barcelona). Az itteni askenáz és szefárd hitközség, amelyeknek összesen négyszáz tagja van, fuzionált. Az újonnan megválasztott előljárásság egy kalendáriumot adott ki, az 5698. évre, spanyol és héber nyelven. Ez az első eset 450 éve, hogy Szanvolországon egy zsidó kalendárium megjelent.

— Newyorki zsidókat neveztek ki felölös állásokba. (Newyork). Fiorello H. La Guardia újonnan megválasztott főpolgármester Manhattan városrészt tanácsának elnökévé Stanley M. Isaacs-ot nevezte ki, aki a zsidó pedagógiai társaság elnöke. Irving Lehman bíró, akit 1924-ben a legfelsőbb felsőbb bíróság tagjának neveztek ki, most hogy mandátuma lejárában volt, újra megválasztották 14 évre. Irving Lehman fiúre Herbert H. Lehman-nak, aki Newyork állam kormányzója. — Aaron J. Lewy és Algernon I. Nova bírókat, a legfelsőbb newyorki bíróság tagjaivá neveztek ki.

— A nürnbergi fejtörvényeket respektálják a C. S. R.-ben is. (Prága). A „Prager Tageblatt” írja: Ha egy nem árja férfi árja nővel, vagy árja nő nem-árja férfival a német faj-törvények miatt nem köthetnek házasságot, akkor felkeresik Csehszlovákiát, hogy ott kössék meg a házasságot. De hiába fordulnak diszpenzációért a cseh hatóságokhoz, azok nem adhatnak engedélyt és kategorikusan el kell utasítani kérésüket, mert Németországban tilos az ilyen házasság és itt is respektálni kell ezeket a törvényeket. Így a nürnbergi törvények — ha nem is expressis verbis — Csehszlovákiában is elismertetnek.

— ÖTVEN LENGYEL EGYETEMI PROFESSZOR TILTAKOZIK A FŐISKOLAI GETTOPAD ELLEN. (Varsó) Ötven egyetemi professzor és docens, akik a varsói egyetemen taritanak, akik között sok és híres tudós van, tiltakozó gyűlést tartottak, a főiskolai gettopadok ellen. Sok professzor írásban csatlakozott. Hoztak egy rezolúciót, amelyben kimondták, hogy csatlakoznak Michalovitz gondolatáishoz és megtárgyalták a főiskola jelenlegi helyzetét

— Eljegyzés. Ujházi Zita Oradea és Bernstein József Valea-Ui-Mihai jegyesek. M. k. é. h.

— A danzigi lengyelek tiltakoznak. (Varsó). Mivel a zsidóellenes bojkottakciók nyomán károsodás érte a lengyel polgárokat is, a lengyel főbiztos a danzigi szabadállam szenátusához számos tiltakozó iratot juttatott el, többek között a város biztonsági hatóságainak passzivitását is nehezményezi. Felhívta a figyelmet oly irányban is, hogy a bojkott tolerálása súlyos megsértése annak a megállapodásnak is, amelyet a lengyel állammal kötött a danzigi szabadállam. Ebben a megállapodásban többek között azt a kötelezettséget is lefektették, mely szerint a danzigi szenátus nem enged meg semmiféle ellenséges manifesztációt, amely a lengyel polgárok ellen irányulna. Ezzel kapcsolatban más irányban is történtek intervenciók, amelyek azt célozzák, hogy prof. Burkhardt népszövetségi főbiztos intézkedjék, hogy ne forduljanak elő pogromkilengések a szabadállam területén. A főbiztos nem is fogadta a zsidó delegációt, mert mint kijelentette, ez a szabadállam belső ügye, amelyen nincs módjában változtatni. A danzigi kampókeresztesek különben azt állítják, hogy „a lengyelek még aljasabbak, mint mi vagyunk!” Hiszen Lengyelországban naponta vannak pogromok és a rendőrség előtt történnek s mégsem lépnek közbe. Ezzel szemben a Népszövetség megbízottja azt válaszolta a delegációnak, hogy „belső ügye” ez a szabadállamnak.

— ÁRIZVEK PALESZTINÁBAN. Erős esőzések voltak s ezáltal sok helyen elöntötte a földet. Tel-Aviv külvárosai, amelyek Jaffa felé vezetőek, víz alatt állanak. Számos házba behatolt a víz. A tüzoltóság több ízben közbelépett és segített a lakosságban. Ber Seba mellett, kilenc beduin belefúlladt a vízbe. A Sinai sivatag mentén öt beduin fulladt meg nyájakkal együtt. Transjordániában különösen sokat szenvedett a lakosság a vízártól. Nomád beduinokat sokhelyen elöntött az ár, több mint száz család hajléktalanná vált. Az Egyiptom felé vezető útvonalon sokhelyen megszakadt a közlekedés.

Advertisement for 'Sok tizezer megalgedett vevő bizonyítja, hogy a ZEPHIR' kályha. It includes an illustration of the stove and text describing its quality and availability at Szántó D. és Fia Oradea.

Advertisement for 'Ardeali Zsidó Nemzeti Szövetség' lottery. It details the rules, prizes, and contact information for the lottery.

x BUCUREȘTIBEN ha jól és olcsón akar ékezni, keresse fel Herschkovits Samu orth. kőser panzióját, Calca Rahovei 24 sz. alatt (Tribunal mellett).

Az ardeali zsidók találkozóhelye.
BERKOVITSNÉ
 (Oradeáról)
 orth. kóser étterme
 (a bala-mare-i rabbi hechsere)
BUCUREȘTI,
 Sír. Atpscani 7.
 Telefon: 462-91
 Socec hátmögött. Postavámmal szemben.
 Esztrák nyelvű hirdetés

— 150.000 ZSIDÓ HALOTTJA VOLT A VILÁGHÁBORUNAK. (Berlin). A német-országi zsidó frontkatonák lapjában dr. Wallenberg szerkesztő cikket írt azokról a katonákról, akik a világháboruban résztvettek. A legújabb megállapítások szerint, az angol hadseregben 55.000 zsidó szolgált, a német hadseregben 100.000 zsidó, az osztrák-magyar hadseregben 200.000, az amerikai hadseregben 250.000 és az orosz hadseregben körülbelül 600.000 zsidó katonát. A többi más hadseregben szolgáló férfiak számával együtt körülbelül másfél millió zsidó katonáskodott. A sazezer német-országi zsidó katonából, 75.000 a fronton volt. Az összes frontkatonák 12%-a önkéntesen jelentkezett, 35.000 kapott kintintést, 17.000 megkapta a vaskereszt II. osztályát, 900-an a vaskereszt I. osztályát. Négy zsidó kapta meg a porosz arany katonai érdemkeresztet, amely a legmagasabb katonai kitüntetés volt altisztek és közkatonák számára. A német hadseregben a világháború alatt 12.000 zsidó ember esett el. Az angol hadseregben 2500, az amerikaiában 3000, a franciában 4000, a magyar hadseregben 10.000, az osztrákban 30.000, Dr. Wallenberg szerint, az orosz hadseregben elesett zsidók száma nyolcvanezer lehet. Végösszeben 150.000 zsidó halt hősi halált, ami a tíz millió hősi halott-hoz képest, épen elég nagy százalék. Csak legalább ezt a zsidóság véradózatának tekintenek — ezzel fejeződik be a cikk.

— EGY NEMET „MINTAUZEM” ES A ZSIDÓK. (Prága). A windsori herceg legutóbbi berlini látogatásakor többek között megfogott egy ugynevezett „mintauzem” is. Ebben az izemben történt, hogy az otleve kevés zsidó tisztviselővel közölték nemrég, hogy a közös éttermet nem vehetik igénybe, mert árja nem eszik együtt zsidóval. De külön éttermet sem állíthatnak fel, mert a nürnbergi törvények értelmében 45 évnél fiatalabb árja nők nem szolgálhatnak ki zsidókat. A zsidó mérnökökkel, akik a vállalatnál vannak, közölték, hogy étkezzenek a vállalaton kívül, vagy otthon, vagy vendéglőkben.

— ELMARAD A HARMADIK MAKKABIA-DA. (Prága). Hivatalos jelentést adott ki a Makkabi Világszervezet, amelyben közlik, hogy a harmadik makkabiada nem lesz megtartva tavasszal. A makkabi kongresszus 1938-ban lesz Londonban.

— Clujon ha jól akar étkezni, úgy keresse fel az ardeali zsidóság közkedvelt találkozóhelyét, a Mátyás éttermet, Calea Reg. Ferdinand 49.

PRIM
 a fém tisztítók királya
 PRIM fém tisztítónak nincsen páriá. Meggyőződhetik, ha kipróbálják. Kérje minden fűszerüzletben.

— 300.000 német félzsidó „önként” sterilizáltatja magát. (Prága). Gross birodalmi miniszter a hamburgi gazdasági akadémián előadást tartott, amelyben foglalkozik a keveredési problémával és többek között a következőket mondta: Különösen tiszteltet érdemelnek azok a félzsidók, akik önként fognak jelentkezni arra, hogy sterilizáltassák magukat. (Ami azt jelenti, hogy lemondanak arról a jogukról, hogy gyermekeik legyenek). Amint a miniszter mondotta, a német népnek az az érdeke, hogy ez a 300.000 „Mischling” ne rontsa tovább a tiszta vérvérkeveredést. Viszont azt már nem mondotta a miniszter, hogy az „önkéntes sterilizáció” inkább kényszer lesz, mert ha nem egyeznek bele, akkor ezáltal azoktól az „előnyöktől” is elesnek, amit eddig élveztek és a jövőben mint volllut-juden-eknek fogják őket tekinteni. Ez lesz a következménye a híres „önkéntes sterilizációnak”.

— A „Brit Izraeliták” ellene vannak Palesztina felosztásának. (London). A „Brit Izraeliták” világszövetsége, amelynek néhány ezer tagja van, s akik azt vallják, hogy ők az angolok, az elvesztett tíz zsidó törzs ivadéka, most brosúrát adtak ki, melynek címe: „Palesztina szuverenitása”. Ebben nyilat a felosztás ellen nyilatkoznak és azt követelik, hogy Palesztina koronagyarmat legyen. A brit trón modern változata Dávid trónjának. A Közelkelet sarkköve Palesztina és a brit birodalom ragyogó diadémia lesz. A „Brit Izraeliták” héber kapcsolatot keresnek. Így Anglia Efraimé, az Egyesült Államok Menassé-é, az angol dominiumok a „fiatal oroszánok”-é és a szovjet pedig „Gog” fiaié. A zsidókat, mint Juda utódait tekintik és azt hirdetik, hogy az esetben lesz óvélk Palesztina, ha együtt dolgoznak az igazi Izrael gyermekeivel, — az angolokkal.

— Fejtájs ellen Beretrás Pastilla.

— 15.525.621 ZSIDÓ EL A VILÁGON. (New-York.) A Jewish American Comites által kiadott American Jewish Yearbook, amely az 5698 évre megjelent, közli hivatalos adatok alapján a világon élő zsidók számát. Megtudjuk, hogy tizenötmillióöttszázhuszonöt ezer zsidó él, ebből 7.620.000 Európában, különösen Közép- és Kelet-Európában. (Danzig, Lengyelország, Litvánia, Lettország, Ausztria, Csehszlovákia, Magyarország, Románia és európai Oroszország.) Ezekben az országokban kb. 5-6%-át teszik ki az összlakosságnak. 4.400.000 zsidó él Északamerikában, ahol az összlakosság 3%-át képezik. Palesztinában és a szomszédos országokban 500.000 zsidó él. Az arabul beszélő északafrikai országokban 450.000 zsidó (1,4 százalék). Északkelet-Európában 200.000 zsidó él, Kisázsiaiban 225.000, Afrika déli részén pedig körülbelül 140.000. Abesszinában 50.000 falasa. Végeredményben Európában 9.390.000, Afrikában 593.000, Ázsiában 774.000, Ausztráliában 27.000 és Amerikában 4.740.000. Így tehát a világ zsidóságának 60%-a él Európában, 30% Amerikában, 5% Ázsiában, cca 4% Afrikában és 1% Ausztráliában.

— Lezárták a Zsidó Távirati Iroda berlini szerkesztőségét. (Berlin). A birodalmi közbiztonsági törvény alapján a rendőrség bezárta a Zsidó Távirati Iroda (ITA) berlini kirendeltségét. Az ITA ellen, mint ismeretes, már több ízben léptek fel a náci-hatóságok. Legutóbb le tartóztatták, majd ki akarták utasítani B. Smolart, a távirati iroda berlini központjának vezetőjét, a külföldi újságírók és amerikai konzulátus — Smolar amerikai állampolgár — megmozdulása azonban eltérítette a náciakat szándékuk keresztülvitelében. Az új közbiztonsági törvény leple alatt most törvényes indoklást találtak az ITA elnémítására.

fejfájás ellen Beretrás pastilla!

— A Hitler kezei messzire nyulnak. (Prága). A „Prager Montag” című lap írja: A birodalmi német nyomásra csehszlovákiai vállalatoknál is érezhető a zsidó gyűlölet. A Benz-Mercedes autók lerakatainál például 1938 január 1-ére felemtették az összes zsidó tisztviselőket és alkalmazottakat. Így például el kell hagyni állásukat a teplitzi, brünni és reichenbergi fiókok vezetői. A hírek szerint nem csupán a német vállalatok zsidó alkalmazottairól van szó, hanem még azoknál a cseh vállalatoknál is keresztül akarják vinni, amelyek szoros gazdasági kapcsolatokat tartanak fenn birodalmi németekkel. Természetesen, a csehszlovákiai zsidó és demokratsajtó felszisszen és felhívja olvasói figyelmét, hogy a Benz Mercedes kocsikat bojkottálja.

— Mire képesek a lengyel hűlágánok? (Varsó). Az itteni gyermekklinika, amelynek vezetője prof. Michalovits, egy páratlan eset fordult elő. A professzor asszisztense dr. Alterman éppen operációhoz készült, a gyerek már ott fektült az operációs asztalon, amikor egy csoport nemzeti radikális hűlágán berohant a terembe, lefekték az operációs álarcot arcáról és ütlegetni kezdtek. Rendkívül pánik tört ki a betegnek és ápolónők között, több ápolónő elájult. Ekkor lépett be a kórházba Mihalo-vits professzor s megdöbbenten értesült arról, hogy milyen excessusok történtek. A hűlágánok azt kiáltották: „Egy zsidóknak nincsen joga Lengyelországban openálni”. A tanár azonnal a miniszteriumba ment és személyesen tett jelentést a közoktatási miniszternek, aki ígéretet tett, hogy megfelelő karhatalommal fog gondoskodni arról, hogy többé hasonló eset ne fordulhasson elő.

— Házasság. Roth Lili Carei és Adler Baruch Sibiu, f. hó 21-én d. u. fél 4 órakor Oradeán a Fuchs Mór-uccai nagytelplom udvarán tartják egybekelési ünnepélyüket. M. k. é. h.

— Tudósítók figyelmébe. A bankélet, biztosítás, gyárpar és kereskedelem köréből beküldött eredeti, szines riportokat, érdekes jogeseteket, továbbá minden szakmából komoly információkat a szokásos tiszteletdíjjal honorálunk. Pénzvilág — Journal Economico, Oradea, Str. Take Ionescu 34.

„ORIENT”
 Schulhof Emilné, Oradea, Strada Ep. Ciorogariu No. 4. Telefon 1004.

A facipők és p'pacsok hazájában... Látogatás az amszterdami régi portugál templomban és a többszázéves gettóban

Középkorj figurák a modern nagyváros zsinagógájában — A nyugati szertartású templomban is, az almemor a közepen foglal helyet és nincsen orgona — Az amszterdami templomban a későnjövöket nem engedik be, nehogy az újatosságot zavarják — A „Népünk” eredeti riportja —

Gyakran jártam azon a sűrűn fásított téren, amelyen az amszterdami zsinagógák vannak. Mikor házigazdám: *Mijnheer Cohen* először megnevezte a teret, *Jonas Daniel Meyer* pleni, meghatottan nyilatkozott a hollandok kegyeletes türelméről; lám a zsinagógák terét zsidóiról nevezték el. Házigazdám mosolygva világosított fel arról, hogy ez a jeles férfiú daára a zsinagógáknak, a Jonas, a Daniel és a Meyer névnek, nem volt hit-sorsosank, hanem valódi holland volt.

Két zsinagóga áll egymás mellett a téren, amelynek fáiál csak a forgalma sűrűbb és így a lármás, piaci környezet nem nagyon segítette elő az imádkozni igyekvők ájtatos hangulatát. Az egyik templom a haladó zsidóké, a másik a konzervatívoké. Jóllehet a hollandiai haladó zsidók Európának egész nyugati részén végzik szertartásaikat, ezek a szertartások mégsem annyira nyugatitak, hogy almemor ne a közepre tegyék, avagy hogy megfelelkezően a galutról, orgonát helyezzenek a templomkuba.

Mégis szívesebben látogattam a konzervatív templomot. Az első alkalommal — szombat délelött volt — későn érkeztem. Mindjárt meg kellett találnom azt, hogy ez a templom nem annyira konzervatív, hogy rend ne lenne benne. *Későn jöböklet nem engednek be, nehogy az újatosságot zavarják. Kipártam, amíg elővették a sacstrizát és csak a Tóra kivételekor mehettek be.*

Erre mifelénk ismerik a magát otthon érző és templomban fejelemetlen valóság zsidót és az illedelmesen alkalmazkodó vallástalant. Ott a szíkből sugárzott a diszciplín. Már az előcsarnokban beszéltem néhány fiatalemberrel és meggyőződtem, mennyire fontosnak tartanak mindent, ami a zsidó vallással kapcsolatos. Belül a templomban az embernek az volt az érzése, hogy itt a jelenlevők egy, a rendre szigorú, de jóindulatú nagyur házában vannak. Hallhatóan imádkozott mindenki. Az egyik imádkozó áhítatos lelkesedése nem zavarta a másikat. Az imádkozás végén megható volt az a szeretetmegnyilvánulás, amellyel a hívők üdvözölni igyekeztek a kifelé igyekvő rabbiukat.

Feltűnő volt, hogy askenáiz kiejtéssel imádkoztak, holott Hollandiában a Spanyolországból és Portugáliából küszöb zsidók utódai élnek. Ezek pedig szefard kiejtéssel imádkoznak.

Érdeklődésemre megmutatták, hogy van ugyan-ezen a téren egy harmadik zsidó templom is, ahova a szefard zsidók, mint ők nevezik: portugáziásche jooden (ejtsd: portuchézijs) járnak. Kijelje után senkiesem gyanítanám, hogy templom. Földszintes épületház, zord épülettömb. Az ember csak a nappalikeket áruló kis üzleteket látja. Amott jóval leül égnek meredő régi kopott, nagy tömb, lehetne akár börtön, vagy dohánygyár is, aszerint, hogy kinek milyen a fantáziája. De vajjon ki vesz magának annyí fáradságot, hogy kivánsni legyen egy ilyen rideg, semmitmondó külsejű épületré? Természetesen, ha már az ember tudja róla, hogy mi ez, úgy kívánsni lesz.

AZ AMSZTERDAMI PORTUGÁL ZSINAGÓGÁBAN

Hensőséges emlékezéssel haladtam egy péntek estén az üzlet-épület sötét kapuján át a belső épülethe — a portugáziásche templom felé. Gyér világosságban botorkáltam, migmen a templom hepehupás gránittal kövezett udvarára értem. Az est-szürkület féltomályában mindjárt szemben láttam a templom nagy faragott kapuját. Amint az előtte lévő néhány lépcsőn felléptem, gondolataimból habonas megdöbbenéssel ocsudtam fel. Előttém egy „aricorn” süvegű középkori öltözeti pofaszakállas öreg áll merev tekintettel. Mi az — gondolom — vajjon a középkor kapuját léptem át?

— A portás — nyugatom meg magamat és máris belépek a kapun levő kisebb ajtón. Rövid tapogatózás után megértem, hogy előfülkébe kerültem és csakhamar megtalálom egyik oldalajtóját, mely a templomba nyílik. Gyertyák lengő lángjai, gyéren megvilágított siluettzerű figurák, melyeknek árnyai ide-oda hajladoznak a nyugtalan gyertyafényben. A levegő nehezen fekszik a mellemre, mintha századok roszdaja rakódék rá. Talán csak az átható, hosszan elnyújtott bus dallamok okozzák ezt az érzést, melyet a templom hívői, az idegen egyházakra emlékeztetőn — egyöntetien énekelnek. A szemem lassanként hozzászokik a világitáshoz, mely az ülések melletti gyertyákon kívül csak két hatalmas függő csillár gyertyái szolgáltatnak. Oldalt az erkélyt, melyen a nők vannak, látni még, de a hatalmas oszlopok, melyek a templom boltozatát támasztják alá, csak hárommegyedrészig láthatók; a fejük a homályba vész. Az „almemor” egész hátul van. Itt énekel az előimádkozó a léchodót. A talisz fejére borítva, de körvonalaín meg-látszott, hogy tricornot visel. Az almemor mellett egy rabbi imádkozik. Fején szintén háromszögletű kalap, hátán széles, berakott szalag lóg le, díszítve majdnem férdig őre zakóját. Rövid nadrágját térd alatt csatí szorítja össze, nyilván ez tartja lábszár-hoz simolt fehér selyemharisnyiját, melyhez stílusosan illik fekete félcipője. A hívők a kórossal énekel imáikat. Sok bus vágyakozás van ezekben a keleti melódikában. Nem a fájdalom harsogó kité-rése. Talán a szomorú emlékek megsíratása, vagy visszasírása a régi dicső múltnak? De ájtatos, görécs könyörgés és a lélekkel egybeforrott hitnek dalokban felszóló megnyilvánulása. Az imádkozás után, mikor elhagytam a templomot, fülembé esengett az ének, amik csak a zajosan tarka Rembrandt pleniere nem értem. Ott áll a kávéházas, mozis, korzóhelyül szolgáló színes tér. Középen a fenséges komoly szobor, Rembrandt szobra, amellyel az ország népe fővárosának legfogalmasabb terén adózik a zseninek.

MIG A ZSIDÓSÁGTÓL „MEGTISZTITOTT” ORSZÁGOK HANYATLATST MUTATNAK, ADDIG A ZSIDÓKAT BEFOGADÓ KIS HOLLANDIA VIRÁGZIK

Jóles érzés ezt látni egy virágzó ország fővárosában. Jól esik látni az uccán az eléd csörentett gyűjtőperselyen a Montefiore fellrást és felemelő látvány az, hogy mindenki vonakodás nélkül adakozik erre szorult polgártársai felségűsére, még akkor is, ha zsidó intézményen keresztül történik. Gyakran és szeretettel gondolok vissza erre az országra és népére, most, amikor a sötét indulatok martalócái döngetik a béke rozant épületeinek gerendáit. A középkorban itt találtak nyugalmat a mindenünnen kiebudáltak. Pedig a hollandok vallásos, kegyeletes érzésű és konzervatív gondolkodásu emberek. Ep ezért találhatunk itt templomi kórusban éneklő szocialista munkásokat a kerékpirozó apácákat. A technika csak eszköz itt, mely a termelést és ezzel az élet formáit megváltoztatja, de a tegnaptól nem feledteti. Hollandiának tradíciói vannak, melyek nagy harcokban erősödtek meg. A történelem folyamán két elnyelvéssel fenyegető ellen-

MIG A ZSIDÓSÁGTÓL „MEGTISZTITOTT” ORSZÁGOK HANYATLATST MUTATNAK, ADDIG A ZSIDÓKAT BEFOGADÓ KIS HOLLANDIA VIRÁGZIK

Jóles érzés ezt látni egy virágzó ország fővárosában. Jól esik látni az uccán az eléd csörentett gyűjtőperselyen a Montefiore fellrást és felemelő látvány az, hogy mindenki vonakodás nélkül adakozik erre szorult polgártársai felségűsére, még akkor is, ha zsidó intézményen keresztül történik. Gyakran és szeretettel gondolok vissza erre az országra és népére, most, amikor a sötét indulatok martalócái döngetik a béke rozant épületeinek gerendáit. A középkorban itt találtak nyugalmat a mindenünnen kiebudáltak. Pedig a hollandok vallásos, kegyeletes érzésű és konzervatív gondolkodásu emberek. Ep ezért találhatunk itt templomi kórusban éneklő szocialista munkásokat a kerékpirozó apácákat. A technika csak eszköz itt, mely a termelést és ezzel az élet formáit megváltoztatja, de a tegnaptól nem feledteti. Hollandiának tradíciói vannak, melyek nagy harcokban erősödtek meg. A történelem folyamán két elnyelvéssel fenyegető ellen-

AZ AMSZTERDAMI PORTUGÁL ZSINAGÓGÁBAN

Hensőséges emlékezéssel haladtam egy péntek estén az üzlet-épület sötét kapuján át a belső épülethe — a portugáziásche templom felé. Gyér világosságban botorkáltam, migmen a templom hepehupás gránittal kövezett udvarára értem. Az est-szürkület féltomályában mindjárt szemben láttam a templom nagy faragott kapuját. Amint az előtte lévő néhány lépcsőn felléptem, gondolataimból habonas megdöbbenéssel ocsudtam fel. Előttém egy „aricorn” süvegű középkori öltözeti pofaszakállas öreg áll merev tekintettel. Mi az — gondolom — vajjon a középkor kapuját léptem át?

Eredeti közlemény.

„Bizonyára örömet okoz Önnek is”

írja többek között Johannes Bippus I. Borodino (Ofic. Claestitza, jud. Cetatea Alba), majd így folytatja:

...köszégünkben a Gastro D. gyógyszer már a gyomorbetegék egész tömege által lett kipróbálva és olyan csodálatosan hatolt úgy gyomor-égések, görécs és szinte gyogyíthatatlannak tartott emésztési zavarok esetében, olyannyira, hogy napról-napra nő községünkben a bizalom ezen kiváló gyógyszerrel szemben. Bizonyára Önnek is örömet okoz ilyen híreket hallani. Kérem sziveskedjék címre postafordultával két üveg Gastro D-t utánvétellel küldeni, hogy kúrámat folytathassam...

Hasonló hálá- és köszönőlevelek tömegesen bizonyítják, hogy a Gastro D. gyógyszer ma már a gyomorbetegék közikesővé vált.

Kapható gyógyszerárakban és drogériákban, vagy megrendelhető 135 lej utánvét mellett Császár E. gyógyszerárakban, București, Calea Victoriei 124.

séggel harcolt. A spanyolokkal és a tengerrel. Hősi küzdelmekben mind a kettőt legyőzte, mindkettőnek gát vetett, de a gondolatot sosem gátolta meg szabad közlésében.

Ma, amikor minden romlás okozójául bennünket, zsidókat szeretnek a hiszékeny közvélemény előállítani, nem kellene egyebet tennünk, mint utalni Spanyolországra és Hollandiára. A nagy Spanyolország, miután megkapta a világ nyugati felét és hatalmas tetőpontjára jutott, a borzalmak mértékával „megtisztította” magát a zsidóságtól. Ezután így „megtisztulva” hanyatlásnak és trespésnek indult. A kis Hollandia befogadta a zsidóságot és még ma is virágzik.

Az összehasonlítások önként felvetődik a vágy, hallani ezzel kapcsolatban azoknak a véleményét, kiknek szemben a vézes pusztulás bacillusai vagyunk.

Előnyös volna pedig rájuk nézve, ha levonnák a spanyol események tanulságát, még mielőtt „megtisztítják” tőlünk országunkat. Meri lám, ha volna-nak Spanyolországban zsidók, most nem kellene egymást pusztítani, hanem csak bele kellene kiáltani az elégedetlen közvélemény fogékony füllébe, hogy zsidó és a minden bikaivadalmál véresebben izgató attrakció lebonyolították, az igazi spanyolok bántódása nélkül: és a szenvedélye kielégülést nyernének...

Mindég meleg érzéssel gondolok vissza a Hollandiában töltött szép időkre, ahol a zsidót is teljes embernek veszik és megbecsülik ércényeit és ragaszkodását...

König Andor.

— Arnold Zweig regényt írt a forrongó Palesztináról. (Budapestről jelentik): Arnold Zweig, a „Grisa örörmester” világhírű írója, aki a német birodalmi írószövetség elnöki székeéből egyenesen Haifába emigrált, szenzációs regényt írt a forrongó Palesztináról. Címe: „VIBAR PALESZTINA FELETT” és hősei zsidók, arabok és angolok. A regény középpontjában egy politikai gyilkosság áll. Zweig új könyve egyszerre tizenkét nyelven jelent meg, közöttük magyarul is.

— Német nyelvórákat ad utányosan bécsi születésű leány. Cim megtudható a „Népünk” kiadóhivatalában.

Gondoljon egészségére!
 Lássá el magát **SENLASLO** (Szt. László)
 fertőtlenítő toalettszappannal Udil — Fehérit — Fertőtlenít!
 DENTONAL fogpasztával

— **NAGY GYÁSZPOMPAVAL TEMETTEK EL A ZSIDÓ ALDOZATOKAT.** A Kirjat Anavim mellett meggyilkolt öt zsidó munkást óriási részvét mellett temette el a zsidó júsv. A Vaad Leumi, a nemzeti tanács rendelkezése egész Palesztinában szünetelt a munka a temetés ideje alatt. A fekete kendőkkel borított holttestek ravatalait a Hadassa kórházból nyitott autókön vitték a város határáig lassu menetben, harmincezer főnyi végeláthatatlan tömeg kíséretében. Mialatt a gyászmenet Jeruzsálem uccáin vonult keresztül, a forgalom teljesen szünetelt. Eszre lehetett venni, hogy sok arab levette turbánját. A város fölött repülőgépek keringtek. — A Kirjat Anavim felé vezető úton minden zsidó kolóniánál, amelynél áthaladt a menet, zsidó segédrendőrök álltak díszrészlet. A temetés ideje alatt Kirjat Anavim temetője zsúfolásig megtelt emberekkel. A gyász kíséretben résztvettek a Jewish Agency ekzekutívének összes tagjai, a zsidó nemzeti alap és más zsidó szervezetek vezetői. A ravatalokat a meggyilkoltak bajtársai emelték le az autóból és vitték a sírokig. Az egyik áldozat, a lengyelországi származású Mose Baumgarten szülei az utolsó pillanatban érkeztek meg Ejn-Charodból a temetésre.

— **HALÁLBÜNTETÉS VÁR ARRA, AKI FEGYVERT REJTETÉST.** A fővárosban újra kihirdették a részleges ostromállapot. A Reuter jelentése szerint a mult heti sorozatos terrorcselekmények és az arab szervezetek egyre ellenségesebb magatartása végre elhatározó lépésre kényszerítették a palesztinai kormányzatot. E hó 18-án élethévi börtönbüntetést szab ki azokra, akik felelősnek tartják a közben felállított katonai bíróságok fogják kiszabni és ellenük felelősek csak a katonai főparancsnoksághoz, Dill tábornokhoz lehet, kinek döntése azonban megfellebbezhetetlen.

— **REPULÓTERET KAP TEL-AVIV.** (Tel-Aviv.) A városi tanács elhatározta, hogy a Jaffolyó túloldalán 500 dunam földet kihalásit egy repülőter létesítésére. Számos zsidó kijelentette, hogy a cél megvalósítása érdekében hajlandó pénzt áldozni. Amikor a hatóság megadja bejegyzését, azonnal hozzákezdnek az építkezéshez.

— **ÚJ KONCENTRÁCIÓS TÁBOR PALESZTINÁBAN.** A palesztinai fogházak oly tulzsfoltak, hogy az ország számos részében koncentrációs táborokat fognak felállítani, ahol a terroristákat internálni fogják. A legnagyobb tábor Sarafand-ban lesz, ahol az elmult évben is internáltak 100 arabot. Két részből fog állani a tábor, egyrészt az araboknak, másrészt a zsidóknak.

— **AZ ÁLLAMI JÖVEDELMEK.** A költségvetési év utolsó öt hónapjában a kormány bevételei 2.012.876 fontot tettek ki és jelentősen tulzárnyalták az elmult év ugyanezen időszakának bevételeit, amelyek csak 1.635.523 fontot tettek ki. A kormány kiadásai ugyanezen idő alatt 1.915.431 font-ra tehető. Ily módon a bevételi többlet 97.445 fonttal emelkedik a kiadások fölé. A kormány kincstárának költségvetési fölöslege ezidőszent 4.932.574 fontot tesz ki.

— **A MUNKASSZERVEZET KONFERENCIÁJA.** (Tel-Aviv) Dávid Remez elnökelete alatt a telavivi mintavásár terén hetven delegátus és az ország minden részéből egybesereglett háromezer főnyi vendégsereg jelenlétében nyílt meg a Histadrut Haovdim, az általános zsidó munkásszervezet 23. évi konferenciája. Megnyitó beszédében Remez elégtétellel állapította meg, hogy a kormány most már erőyes eszközököz folyamadt az arab terroristákkal szemben. Rámutatott a zsidó kolonizációs mű nagy vívmányaira az utóbbi időben. Az 1936-os zavargás óta alapított 18 új kolónia a palesztinai zsidó munkásszervezet legnagyobb eredménye. Mose Shertrok, a Jewish Agency politikai osztályának vezetője nagy exorzéjában többek között a következőket mondotta: Mi nemcsak a mult, hanem a jelen miatt is aggodunk, mert a foveszedelem az átmeneti időszak végételen elnyújtásában rejlik. Mi azt követeljük, hogy az átmeneti időszakot minél rövidebbre fogják. A zsidó állam nem akadály az arabokkal való békes megégyezés után. Konstruktív segítséget követelünk a kormánytól jelenlegi szükségleteink kiegészítésére. Legelső követelésünk a fokozottabb élet- és vagyonbiztonság. Az októberi zavargások bebizonyították, mennyire igazunk van követeléseinkben.

— **ÚJ GAZDASÁGI VÁLLALATOK.** A hivatalos statisztikai közlöny adatai szerint 1937 első nyolc hónapjában 141 új kereskedelmi és ipari társaságot jegyeztek be a palesztinai kormánytól 789.664 font tőkével. Ugyanezen idő alatt 32 társaság összesen 2.647.900 fonttal emelte fel tőkéjét. Ezzel szemben néhány vállalat bejegyzett tőkéjét 8.035 fonttal csökkentette. Ily módon a régi és új vállalatok tőkéjének összemelkedése 3.429.529 fontot tett ki 1937 első nyolc hónapjában. 1936 egész évében a kereskedelmi és ipari társaságok által bejegyzett tőke növekedése mindössze egymillió 869.831 fontot tett ki.

— **ARABOK, AKIK A BÉKÉT AKARJAK.** (Jeruzsálem) Az „Al Islamia” felhívást adott ki az araboknak, amelyben a béke érdekében szólal fel. Eddig negatív volt az arabok politikája. Minden ajánlatra, amelyet eddig kaptak, nemet mondtak az arab vezetők anélkül, hogy konkrét ellenajánlatot tettek volna. Talán tudnák is, mit akarnak, de nincs merészségük kimondani.

— **TERRORCSELEKMÉNYEK.** A telavivi kikötő mellett felgyújtották egy zsidó csolnakkészítőüzem raktárát. Valószínűnek tartják, hogy a gyújtogatást arab terroristák követték el, akik támadásra készülnek a kikötő ellen. Tel-Aviv határában egy arab bombamerénylet akart elkövetni, a bomba azonban időelőtt felrobbant és az arabot szétlépte. A Ras el Hin közelében október 14-én elkövetett vasúti merénylet miatt Rantie arab falu vénei közül hetet az akói koncentrációs táborba szállították.

— **2000 ANGOL KATONA ÉSZAKON.** Jeruzsálemi keltézzel közli a „Daily Herald”, hogy Nablus és Jenin irányában kétezer angol katonaságból álló csapatot küldöttek ki. A csapatok gépfegyverekkel vannak felszerelve, vannak tankjaik is és repülőgép is kíséri őket. Már egy nagyobb arab csoporttal össze is ütköztek, amelynél sok arab el is esett. Egyelőre ezek a csapatok ott is maradnak, hogy biztosítsák a környék nyugalmát.

— **ZSIDÓ MILICIA FELÁLLÍTÁSÁT KÖVETELI A HEBER SAJTÓ.** (Jeruzsálem.) A zsidó lapok erőteljesen követelik a zsidó milícia megalakítását, hogy együttműködésben a katonasággal és rendőrséggel a rend fenntartásában. Kiáltványban fogják a kormányhoz fordulni, hogy az főleg a sokat utazó zsidók számára fegyvereket és szükség esetén fegyveres fedezetet bocsásson rendelkezésére. Tegnap este több jeruzsálemi negyvedben elváltak a telefonhuzalokat. Egy teherautó ismeretlen tettesek revolverlövésekkel megtámadtak. Egyik parkban rálöttek a rendőrájratra.

— **Balfour-nap Palesztinában.** (Jeruzsálem) A Balfour deklaráció 20 éves jubileumáról nagy ünnepekkel emlékeztek meg. A zsidó középületekre kitűzték az angol és a kék-fehér lobogót. A héber napisajtó részletes cikkekben közli a Balfour-deklaráció jelentőségét. Ama reményüknek adnak kifejezést, hogy ez a fontos történelmi okmány nem vesztett aktualitásából. Az arab lakosság sem utcai demonstrációt, sem ellenkampányt, vagy sztrájkot nem provokált. Csak az arab nacionalista sajtó irt olyképen, hogy Anglia az izlám viláé szimpátiáját játsza el ezzel a Balfour deklarációhoz való ragaszkodással.

Kérjen mindent itt elsősorban palesztinai termékeket:

Olajbogyóból készült tiszta és ízletes SÍMÉN ételolaj.
Népszerű SHE'EN-MINORA szappani, amely gyermekek és érzékenybőrűeknek egyaránt ártalmatlan.
ADIN, CARMEL, FLOWERS, GALIL mosdószappan — SHE'EN.
SB. EPHRAIM-Lorovaszappan. Rison-e-Zionban gyártott arany és ezüst **ONAVA** borotvopencéket.

Romániai főképviselet: **„HERMO” București, B-dul Domnului 3.**
 Temesváron: **Máldorj Marcel, Str. Paris 5.**
 Braşovban: **Deutch Zsigmond, Str. Sit. Ioan 2.**
 Satu-Maren: **Fekete József, Str. Berthelot 52.**

Vitaminus narancs, citrom, banán, ananász, ethrog, mandarin és grapefruit **SHARON** szirupokat,
 Rammal-Ganban gyártott **PALALU** alumínium edényeket.
 Illó és eterikus olajokat, valamint **FRUTAROM**-féle **ESZENCÉKET** — Haifa.
LUCIO acéviát — Petach-Tikva.
FAUARO 1-féle **100% Vanillint** — Haifa.
ONYA karbonpapírt és **INDIGÓ** — Tel-Aviv

A BRIT HANOAR HAMIZRACHI REORGANIZÁLJA SZERVEZETEIT ARDEALBAN. November 8-án, hétfőn értekezletet tartott a Brit Hanoar Hamizrachi vezetősége Timisoarán, amelyen résztvettek Just Mose országos elnök és Wieder Sámuel főtitkár. Megérkezésükkor az állomáson fogadta a delegátusokat és a vezetőket a timisoarai vezetőség. Este nagygyűlés volt, amelyen nagyon sok tag és vendég vett részt. A Merkaz vezetőit Grünberger Izidor alelnök üdvözlő rendkívül meleg szavakkal. Beszédében kiemelte, hogy ez a látogatás nagy jelentőségű a timisoarai szervezet életében, mert ottól emléke a nagy fellendülést, ami be kell következzen. Just Mose kimerítien referál a cionizmus és mizrachizmus jelenlegi helyzetéről és a Tóra V. Ayuda mozgalom mai állapotáról. Wieder Sámuel főtitkár jelentést tesz az országos szervezet működéséről és a munka fokozását tartja rendkívül fontosnak. Rubin Sándor executive tag a mozgalom pénzügyi helyzetéről beszél és a csoportok feladatát e téren nagyon fontosnak tartja, mert segíteni kell a Merkazt. Nagy vita indult meg a megtartott referátumok felett és ezen résztvettek: Schuitzer N., Grünberger Izidor, Feuerwerkes S., Kaufheil Ernő, Rubin Jenő, Grünberger Simon, Gafni és Stern és még számosan. A gyűlés ünnepelesen kimondta, hogy keresztülvizsi a legközelebbi napokban a nagy reorganizációt a timisoarai csoportnál, új-ból regisztrálni fogják a tagokat és új vezetőseget fognak választani.

— **A LIPPAI CIONISTA HELYICSOPORT** október 24-én tartotta meg tisztújító közgyűlését, melyen a Zs. N. Sz.-et Dr. Mózes László képviselte. A közgyűlést Szász Zoltán beszámolója vezette be, majd a felmentvény megadása után dr. Perlusz József vette át az elnöklést és a közgyűlés a következő tisztikar választotta meg egyhanguan: Elnök: Strauss Ernő. Ügyvezető alelnök és KH-biztos: Schwartz Jenő. Alelnök és KKL-biztos: Szász Zoltán. Titkár és kulturreferens: Böhm Andor. Pénztáros: Weisz János. Strauss Ernő elnöki székfoglaló beszéde után dr. Mózes László tartott beszédet a cionista politikai helyzetéről.

— **A Nyitrai Wizo** az elmult héten tartotta évi rendes közgyűlését. A tisztújítás során újra megválasztották dr. Gyulai Blankát elnöké, dr. Strasser Mózest alelnöké, dr. Neumann Lajosné és dr. Presser Ernőné titkárokká, Engel Lászlóné jegyzővé, Weisz Leoné és Kutsér Dezsóné pénztárosokká. A mult hó 26-án tartotta előadását dr. Schweiger Lázárné nagy közönség jelenlétében a zürichi Wizo-kongresszusról.

— **AZ UZHORODI ORTH. KÖZPONTI IRODA** az elmult héten anektra hivta össze a hitközségeket szentegyleteket és jöteknysági egységeket, hogy közös erővel szervezzék a ruszinszki inszpekciókat. Elismerés jár ezért a pod. ruszi iródnak, hogy ezzel az égető problémával behatóan foglalkozik és minden zsidó közbőségnek kötelessége az inszpekcióban megfelelően részt venni.

— **Fél évig betegen,** ágyhoz kötve, háromheti Togal-használata után époly egészséges vagyok, mint azelőtt. Ez a Togal-tabletta oly gyógszer, melyet gyors, biztos hatássáért minden reumában szenvedőnek nyugodtan aianlhatok.

TOGAL
 bodegámat áthelyeztem a Strada Azilul de Noaptea 12 sz. alá (Teatru Regina mögött). Ugyanott egy elegáns, tiszta vendéglőt nyitottam. Olcsó árak, pontos kiszolgálás. Szives pártfogását kéri J. GELBSTEIN, (volt Bodega Postei, Bucureşti.)

Távolítsa el egy radikális kezeléssel

A húgysav rombolólag hat a szervezetre

A húgysav a szervezet egyik legveszélyesebb mérge. Nemcsak reumatikus rohamokat okoz, amelyek kínjai ugyszólván elviselhetetlenek, hanem megtámadja az összes szerveket, lerakódik az izmokban és ideg-kötegekben, bénulást és atrofát okoz. Számosan könnyedén mosolyognak ha a húgysav veszélyeiről hallanak és kijelentik: „beveszek egy pillulát és a fájdalemak elmúlnak”. Azonban ezek a fájdalemak sohasem múlnak el nyom nélkül: legyengítik és időelőtt megöregítik a szervezetet. Tehát feltétlenül el kell távolítanunk a szervezetből a mérgező húgysavat egy URODONAL kezeléssel, mert ez a húgysav leghatásosabb oldószere. E mellett az URODONAL elsősorban szabályozza a vérke ringást és így az életet és életkedv biztos forrása.

URODONAL
 a húgysav legfőkeletesebb oldószere.
 Kapható: Gyógyszertárakban és Drogeriákban.
 CHATELAIN NEMZETIENY MEGBIZHATÓ MARKA

— **Doktoráavatás.** Farkas Pált, Farkas Kálmán salontai terménykereskedő fiát, a bolgoin egyetem az orvostudományok doktorává avatták.

— **Halálozás.** Prof. Steiner Jakab, az aradi orth. hitközség vezető tagja, röviddel ezelőtt hunyt el Budapesten. Steiner Jakab több éven át volt az ardeali Mizrach elnöke, egyik alapítója volt a Talmud Thórának és társelnöke a Zs. N. Sz.-nek. Az elhunyt kivette részét minden zsidó megmozdulásból és támogatta a jöteknysági akciókat. Zsidó leányintézetével nagy szolgálatakat tett a vallásos szellemű zsidó leánynevelésnek. Halála ozatlan részvételt keltett az aradi zsidóság körében. Gyászolják felesége, leányai, veje és unokája. (F. F.)

— **Brisz-milo.** A covasnai zsidóság fel-emelő család ünnepsége volt hivatalos az elmult héten. Thau Gold Emanuel házában tartották Brisz-milo ünnepélyt, amelyen a covasnai zsidóság minden számottevő tagja megjelent. Thau Gold Emanuel és nejét a résztvevők elhalmozták szerencsekívánataikkal.

— **A BULETINUL SAPTAMANI** című érdekes hetilap november 14-i, 35-as számában Román-Magyar barátság és Erdélyi szempont a belpolitikában címmel két feltűnő és fontos cikket közöl a kérdést alaposan ismerő és elismert újságírók megvilágításában. A cikkek a két nép közeledését célzó legutóbbi politikai eseményeket tárgyalják. A Bulletinul Saptamánii című hetilap minden újságírásnál 10 lejes árban kapható.

— **HA LE AKARJA KUZDENI REUMATIZMUSAT,** kőszvényét, érelmeszesedését, isüszát, ha könnyíteni akar prostátáján, akkor használja kizárólag az URODONALT, az egyetlen eredményes szert. Eltávolítja szervezetéből a húgysavat és megszünteti romboló tevékenységét. Az URODONAL elsősorban szabályozza a vérkeringést és így az életet és életkedv biztos forrása.

— **KET FŐRABBI FELHÍVÁSA.** (Jeruzsálem) Rav Jakob Méir és Dr. Hertzog, felhívást bocsájtottak ki, amelyben a jisuv minden réteget arra kéri, hogy őrizze meg önuralmukat és emlékezzenek kegyelettel azokra, kik hősi halált haltak. A Vaad Leumi is kéri a jisuvot, hogy viselkedjék feyelemmel.

— **ZSIDÓ HAJÓZÁS.** A „Palesztine Maritime Lloyd” igazgatója Lazar Bercevic közölte a sajtóval, hogy a zsidó hajózás számára nagy jövőt jósol. A társaság hajói a „Har Cion” és a „Har Karmel”, amelyeket 1937-ben különösen erősen frekvenciáltak. A konkurenciát idegen erők szubvencionálják, míg a zsidó vállalkozás csak saját erőire van utalva. A szezon öt hónapjában valamennyi hely el volt adva. A citrus-exportban a vállalat annak 60 százalékát bonyolította le, amely Románia felé irányul.

CONTINENTAL SZÁLLODA
 Finom osaledi szállló
 Budapest, VII, Dohány-u. 42.
 A magyar főváros központjában, mindenhez közel
 160 szoba
 Hideg-meleg víz, központi fűtés, garázs a házban
 KIJÚNÓ ÉTTEREM
 Szolid árak!
 Figyelmes kiszolgálás!

Háifában a legutóbbi népszámlálás adatai szerint 107.000 lakos van, köztük 60.000 zsidó. A zsidók tehát 57 százalékát teszik ki az összlakosság-
nak. — Háifában lerakták egy új épület alapjait, amelyben a Jewish Agency bevándorlási hivatala lesz, amely eddig a Bet Galimban volt. — Amint a „Haboker” megfigyelte, helyről értesül, 1938 április 1-től kezdve a rendőrség magasabb büntetéssel fog dolgozni, mint eddig. — Petach Tikvah és Tel-Aviv közötti úton egy autó elütött három katonát, akik közül az egyik súlyosan megsebesült és a Beilinson klinikára vitték. — Murphy rendőrszertantantara mellett holtan találták. Mellette revolver fektült, melyből arra következtettek, hogy a lovas rendőrség tiszt öngyilkosságot követett el. — A jeruzsálemi kerületi komisár az „Al Difa” értesülése szerint 1938 január 1-én nyugalmába vonul. Geoffrey Mc Laven 55 éves és 1920 óta él Palesztinában. A binuzi rendőrség vezetője Albert John Kingsley Heath lemondott állásáról. Kingsley Heath tizenhét évig volt a palesztinai rendőrség szolgálatában. — A „Dawat” értesülése szerint az idv hadserege az arab-zsidó együttműködés érdekében egy kolóniát akar létesíteni „nemárja” keresztények részére, akik a különböző európai országokból mennek Palesztinába. — A zsidó tengerészeti liga olyan tervet dolgozik, amely lehetővé teszi, hogy két tengerészeti iskolát létesítsenek. Az egyik iskolát a haifai technikum mellett, a másikat a Max Pein szakiskola mellett állítják fel. — Magasrangú zsidó államhivatalnokok körében mozgalom indult meg annak érdekében, hogy egy Avionam ligetet létesítsenek a meggyilkolt Yelin tiszteletere. — A héber világszervezet elhatározta, hogy 1938 tavaszán egy világtourt szervezzenek, amelyben a Palesztinában élő francia polgárok fogják ápolni az összetartást.

London. — A Jewish Agency zürichi councilján elhatározták, hogy a politikai bizottságot összehívják Londonba. A tanács tagjai aktuális politikai kérdésekről tárgyal Palesztina problémáit illetően. — A reichenbergi születésű Dr. Artur Beer meghívta a londoni egyetemre, hogy vezesse a London Mill Hill új csillagvizsgálót. Dr. Beer korábban a Breslaui csillagvizsgáló vezetője volt. 1935 óta emigrációban van. Azóta a Solar Physics Observatory-n Cambridgeban él.

Bucuresti. — November 1-ével megindult az Ugrir állás-közvetítő hivatala, amelynek az lesz a feladata, hogy mindazon zsidó tisztviselők, akik bár-mely oknál fogva elhagyják állásaikat, (halálozás, nyugdíjazás, stb.) kizárólag román nemzetiségűek-kel helyettesíthessenek.

Varsó. — A lapok a lengyel repülőforgalomról megállapították, hogy a leghosszabb európai vonal a 4329 kilométeres rendszeres járat, amely Helsinkiből indul el Ravel, Riga, Vilna, Varsó, Lemberg, Czernowitz, Bucuresti, Sofia, Saloniki, Athen érintésével Rhodos szigetéig, Lyddáig megy, Palesztina légi kikötőjéig. — A lengyel sejm legújabb szessziójában Prystor asszony javaslatot fog tenni, hogy teljesen tiltásuk el a vágatást. Tudvalevőleg ő volt az, aki először ajánlotta és harcolt a vágatási tilalom behozatala érdekében.

Lemberg. — A kóser hus elárúsítása körüli mi-zériák folytán a vágatási kontingenst folyton csökkentik, ezért elhatározta a lengyel mezőgazdasági miniszterium, hogy a kóser hus eladását a hitközségek monopóliumába juttatja. A hitközségek maguk fognak mérészárakat felállítani, így például Varsóban, ahol háromszázezer zsidó él, többszáz mérészárakat fognak felállítani.

New-York. — A new-yorki kereskedelmi kamara legutóbbi ülését Felix M. Warburg emlékének szentelte. Kegeletes bevezetés után részletesen ismertették az elhunyt közigazdasági értékeit és a köz érdekében tett szolgálatait. — 81 éves korában elhunyt New-Yorkban Wladimir Jochson etnológus.

Washington. — A sanghaji zsidók érdekében amerikai segélyakcióit indították be. A segélykomité élén Josef Holzer áll, aki a los-angelesi Harry Holzer magasrangú bírónak testvére.

Boston. — Clemens A. Norman városi tanácsos a városi tanács egyik ülésén el ajánlotta, hogy a Blue Hill Avenue-t, amely a város leghosszabb utcája, Louis D. Brandeis főbíróról nevezzék el. Az úton három városrészen át vezet, amelyekben 75 ezer zsidó lakik. — Brandeis 1916 óta áll az Unio legfelsőbb bíróságának eln és lelkescionista.

— 8000 CERTIFIKÁT ADOTT A PALESZTINAI KORMÁNY A FOLYÓ FELÉVRE. A palesztinai kormány november 10-én rendeletet tett közzé, amelynek alapján 8000 certifikátot szavazott meg a Jewish Agencynek az 1937 augusztustól 1938 március 31-ig terjedő időszakra. Ezzel életbelépett a királyi bizottság jelentéséhez csatolt kormány-nyilatkozat bevándorlási politikája. A certifikátok elosztása megkezdődött.

— FAUZI KAUKADYI UJRA FELTONTI DELPALESZTINÁBAN. (Jeruzsálem.) Az országban tartja magát erősen a hír, mely szerint az ismert felkelővezér és terrorista — Fauzi bey el Kaukadyi újra Palesztinában tartózkodik és Hebron, meg Beer Seba környékén garázdálkodik. Ő a felelős a Dahara-i rendőrállomás ellen elkövetett merényletért és általában az újra fellángolt terrorakciókért, amelyek ma újra nyugtalanítják az országot.

— FELFEDEZTEK AZ ARAB TERRORISTÁK FEGYVERRAKTÁRÁT. A hatóságok folytatják akciójukat a terror elfojtására. Letartóztatták és Akkóba szállították a jeruzsálemi városháza két arab tisztviselőjét. Letartóztatták egy zsidót is, akit állítólag kémkedésben vádolnak és aki éppen át akart szökni a határon beduin lőtőzben. Számos sifirozott olkmányt találtak nála. Bethlehem közelében fegyverraktárt találtak. Hír szerint a terroristák legfontosabb s központi fegyverraktáráról van szó.

— Nagy tüzvész volt Tel-Avivban. Tel-Avivban az elmúlt héten nagy tűz volt. Egy autógarázs és két gyár lett a lángok martaléka. A tűz eloltására mobilizálták az összes tel-avivi tűzoltókat és még a jaffai arab tűzoltóság is megjelent és hozzájárult a tűz lokalizálásához. A kár hozzávetőlegesen 10.000 fontot tesz ki. A tel-avivi és jaffai tűzoltóság között néhány héttel ezelőtt megállapodás jött létre, hogy baj esetén egymás segítségére sielnek. Ez volt az első eset, amikor a megállapodás értelmében az arab tűzoltóság segítségére jött a tel-avivi zsidóság.

— Érdekes leletek Irakban, amelyeket egy francia expedíció ásott ki. Irakban hosszabb idő óta folynak nagyszabású ásások, különösen a Porat-tó mentén. Az ásások folyamán Faro francia archeológus, aki az expedíció vezetője, többszáz táblát talált, amely babyloniai nvelven íródott és Abraham idejéből származnak. A Tel-Alhariri melletti leletek is rendkívül érdekesek, mert sok héber szót találtak az irások között, amelyek felvilágosítják a késői utókort arról az időről, amikor a szemita törzsek vándoroltak. A történelem egy-egy homályos korszakára adnak felvilágosítást ezek a köre vésett táblák. A Lechis melletti angol kutatóknál — amelyek Starkey angol tudós vezet — érdekesebbek ezek az irakiak, amelyek általában nagy feltűnést keltenek, különösen Jeruzsálemben, ahol különösen figyelemmel kísérik az ásások eredményeit.

— Prágában rabbiszeminárium létesül. (Prága.) A minisztertanács megengedte, hogy a csehszlovákiai zsidóság rabbiszemináriumot létesítsen Prágában, ahol kiképezik az ország új rabbigenerációját.

Az ardeali zsidóság legkedveltebb találkozó helye Bucurestiben

KATZ orth. **restauran**
kóser
Bucuresti, str. Carol 32. I. emelet

TIPOGRAFIA SO... ORADEA.

KITUNO EMLÉKEZTEHETSÉG
A templomban nagyünnepkor odaszól az egyik hittársas a másiktól:
— Hallod, milyen hibát mondtál az előimádkozó?
— Ez csak azt bizonyítja, hogy kitűnő az emlékezőtehetsége. Tavaly szintén ugyanezt a hibát követte el — és nem felejtette el.

KISFIU A BORBELYNAL
— No, kis Majsi, hogy nyírtam le a hajad? — kérdi a borbély.
— Ugy, mint apukának. A fejem bubján legyen egy nagy kopasz folt.

VALAKI MEGLOPTA.
— Jaj Istenem, valaki meglopott, kicette a pénz a tárcám-ból.
— Bizonyára a feleséged volt — mondja a barátja.
— Az nem lehet, mert akkor nem maradt volna benne ez az egy darab huszlejes sem...

KELLEMESE TALALKOZÁS
— Hogy nézel ki? Arcod fel van dagadva, össze van karmolva, ha akarod, szívesen hazakísérlek.
— A viláért sem! Hiszen éppen hazuról jőök.

JÓ HELYE MENT
Anyós a nejehez: Hát mit is mondott a lányom, hogy úgy meg van sérve?
Vő: Azt kiáltotta, hogy menjek az ördöghöz...
Anyós: És mit tettél te erre?
Vő: Amint látja, eljöttem ide...

FIGYELMES HAZIGAZDA
— Köszönöm, nem szükséges, hogy kikísérjen. Igazán nem szükséges, hogy fáradjon.
— Oh kérem, nem tesz semmit, a legnagyobb örömmel teszem.

VALÓDI GYONGY...
Nathan Ernesto volt római zsidó polármester, egy ékszerész barátja esküvőjén a következőket mondotta:
— Gratulálok, hogy ékszerészeti tudásodat házasságodon is alkalmazni fogod.
— Hozzám? — kérte az új férj meglepődve.
— Mert valódi gyöngyöt választottál életársul...

AJANDEK A KÉT DIKTÁTORNAK
Amikor Mussolini legutóbb Berlinben volt, az angol nagykövet egy-egy földgömböt ajándékozott a két Führernek. Amikor megkérdezték tőle, hogy miért adja ezt, ezt válaszolta:
— Merj mindkettőjüknek állandóan igénye van az egész világra...

MUSSOLINI ÉS A 101 ÁGYULOVES
Amikor Mussolini legutóbb Berlinben volt, Hitlerrel való találkozás alkalmával 101 ágyulóval üdvözölték. Amikor az ágyuk dörögtek, így szólt egy berlini:
— 101 ágyulóves — és egy sem találta el őket!

EGY CSODARABB MORFONDIROZASA
Az, hogy felosztják Palesztinát, nem érdekel, számomra az a fontos, hogy „sírjaim”-ot én oszt-hatok és legyen kinek...

RABBIVÁLASZTÁS LODZBAN
Lodzban heves küzdelem volt a rabbiválasztás körül.
Az egyik választási plakátra egy antiszemita diák feltűnő betűkkel írta: Ne választatok zsidóit KÉT ÜGYVÉD BESZÉLGET VARSÓBAN

A kishűségű zsidó ügyvéd vitatkozik egy magas nőtűsű és még hozzá antiszemita lengyel ügyvéddel. A vita hevében azt mondja a lengyel:
— Ha még egy szót szól kolléga, a zsebembe gyúrom.
— Na mondja már... több ész lesz a zsebede, mint a fejébe...

MUSSOLINI FIA
Mussolini fiát a spanyol köztársasági csapatok foglyul ejtették. Mit tesz majd erre Mussolini?
Küldhet Frankónak újabb municiót és csapatokat a — pldjen habere-re.

SZTALIN MOVE
Mióta Sztalin uralkodik a szovjetben, azóta a természetes halálesetek száma mindinkább csökkent. Csak az agyműveletek száma emelkedett.

NÉPÜNK

Főszerkesztő: Wasserstrom Sándor ZSIDÓ HETILAP Felelős szerkesztő: Leitner Zoltán

Solitikai forozskóp

A választások küszöbén

Legutóbbi szdmunkban ezen a helyen hormányvulságról írtunk. Azóta már új hormánya van az országnak. „Uj” hormány csak az elnevezés, lényegében a liberális kormány marad, Tatorescu miniszterelnökkel az élen. Ami változás történt annyi, hogy a Jorga kisciny, de utabban elég hangos pártja kapott kisebb szerepet. Még más lényeges körülmény az is, hogy a kormány Vaida-Voevod Sándor pártjával is választási paktumot kötött és ez a párt, amely a „numerus valachicus” tüzte jelszól zászlajára, valószínűleg szép számmal lesz képviselve a parlamentben.

hogy ellensúlyozzák az antiszemita jelszóval indulók táborát.

A kisebbségek közül a Magyar Párt bizonyára felhossa majd a maga szavazatait, kevés eltéréssel az eddigi gyakorlatban bevált mennyiségétől. Végül beszéljünk a Zsidó Pártól. Vannak hangok a románság köréből, amelyek azt hangoztatják, hogy előnyösebb volna, ha mi zsidók nem szeparádnánk magunkat és azokat a pártokat támogatónk szavazatainkkal, amelyek erős védőbástyát képeznek a szélsőjobboddallal szemben. Ezeknek könnyű azt válaszolnunk, hogyha elforgcsolódnak a zsidó szavazatok az egyes pártok között, akkor nem sábat jelenének. Ha pedig nyíltan lecsatoloznánk egy párt-hoz, öök időkre ellenségeknek tennék a többi politikai pártokat (a többiek amugy se kérnek befőlünk). Nem tagadjuk, hogy a liberális párt az utóbbi négy éves kormányzása alatt eléggé biztosította a jogrendet és nagyobb sérelme a zsidóságának nem volt. kiúve a Pop Valér-féle irányzatot, amelyért most annyi elégteltelt kapott az ország sohat vegzáll gazdasági élete, hogy Pop Valér elkerült

Lássuk a mi szemüvegünkön keresztül, milyen lehet a helyzet? Nem kalás ugyan prognózist csinálni, de a mi helyzetünk megköveteli, hogy tisztán lássunk. A liberális párt nem tudjuk, mennyire erősödött meg a Jorga embereivel és Vaida pártjával, de sok apportot nem jelent a választási kampány során. Jorgának nincs nártja, Vaida pártja pedig kényelmes lesz, hiszen ök fixen és előre megállapított mandátumokat kapnak, tehát nem nagy érdekük, hogy erősen belekudjenek a választásokba. Lesznek közöttük olyanok is, akik eszméik elárulását látják ebben a paktálásban, aminek látható jele az is, hogy néhány prominens Vaida-párti kilépett onnan és díment a nemzeti parasztpártba.

A nemzeti parasztpárt hatalmas reorganizáció meg keresztül. Mihalache fiasok vallott kormányalkotási terve ugylátszik, összehozta az eddig divergáló pártérdelkeket és Maniu Gyula újra vállalta a párt elnökségét. Ez feltétlenül nagy megerősödést jelent a pártira és kétségtelen, hogy nagy paraszti tömegek fognak megnyilatkozni a demokratikus nemzeti parasztpárt mellett.

A harmadik faktor, amelyik beleszól a nagy mérkőzésbe, a szélsőjobboddali pártok. Ha egy kalap alá vonjuk őket, előre tudhat, hogy elég tekintélyes erőket fognak felvonultatni, mert mit tagadjuk, hiszen tudjuk, hogy nagy tömegeket agítáltak meg eddig és rendkívül erős ellenagítációt kell kifejtsenek a possibiliis pártok, mint a liberálisok és a nemzeti parasztpárt, a georgisták, Junániek,

tárcája éléről és tárcanékhüli tagja a választási kormányának.

A nemzeti parasztpárt az előjelek szerint nem nagyon invitál bennünket, aminek az az oka, is lehet (erre a többi párt is gondolhat!), hogy „népszerűtlen” dolog a mai viszonyok között kollaborálni a zsidókkal, hiszen a szélsőséges pártok azonnal „zsidóberenc” címet adnak a zsidókkal együttthaladó pártoknak.

Ha pedig azt a körülményt vizsgáljuk, hogy e pillanatban miképpen áll a Zsidó Párt ügye, akkor szomorúan kell megállapítanunk, hogy a régi zsidó diók most sem hagyták el bennünket. Amikor már ki vannak tűzve a választások, akkor kezd tárgyalni a Zsidó Párt az Unionei Evreilor Roman-nal. Mintha a tüizoltóság akkor kezdene el gyakorlatozni, amikor már ég a ház. A mi házuk — politikai beállítottságunk — már ég s akkor tárgyalgatnak, hogy lépjünk-e ki a porondra, vagy sem?

Jelen pillanatban ez az általános helyzet, a nagy küzdelem megindult és az ország zsidósága feszült figyelemmel nézi az erők összecsapását. Annál is inkább, mert hiszen, körülbelül a velünk való kapcsolatokat fonták fészegetni a pártok a választók előtt és el-lehetünk készülni arra, hogy néhány párt általánosan „zsidózn” fog, aminek a mai európai amoszlérad tekintve lassankint. — ha kényeszerből is — de kezdünk hozzászokni. Végül az eredmény a fontos, ami nekünk azt jelenti, hogy olyan kormány kerüljön az ére, amely az alkotmány alapján áll, a demokratikus parlamenti rendszer híve és a jogrendet minden polsár egyenrangúságát feltétlenül biztosítani akarja, tudja és fogja.

A gettópadok körül folyik a harc a lengyel egyetemeken és az egész világon

Francia tudósok és írók tiltakoznak a lengyel gettópadok ellen

Páris. — A lengyel nagykövetnek előkelő francia írók és egyetemi tanárok aláírásával egy memorandumot adtak át, amely azt közli nevükben a lengyel kormánnyal, hogy tiltakoznak a lengyel ifjuság egyrészenek diszkriminálása ellen. Tiltakoznak a jog és kultura nevében. Kéri, hogy szüntessék meg azt a megalázó, barbár és igazságtalan intézkedést és a memorandumon kijelentik, hogy remélik azt, hogy minden ország demokratikus tudósai, tanárai és intellektueljei hasonlóképp tiltakoznak majd a zsidó diákság megszűnéséig ellen.

után sem tartja helyesnek, hogy a diákok szabad kezét kapjanak és ezért arra kéri a nemzeti demokrata diákokat, hogy a termek jobboldalán foglaljanak helyet, míg a zsidó diákok a baloldalon. Így ohajtja a rendet fenntartani, de ha nem sikerülne így sem, akkor bezárja az egyetemet.

A varsói egyetemen a zsidó és demokratikus érzelmű nem-zsidó diákok közös frontot létesítettek a gettópadok elleni küzdelemre. Felhívásukban kijelentik, hogy a gettópadok bevezetése „szégyen a lengyel kulturára és súlyos megsértése a legelembb emberi jogoknak”. Miközben az elvi tiltakozás az egész világon és Lengyelországban felhangzik, uiult erővel támadnak az antiszemita diákok és a varsói főiskola néhány fakultásán erőszakkal kiverték azokat a zsidó diákokat az előadó termekből, akik nem akarták elfoglalni a gettópadokat.

